

UNIVERZITA KARLOVA
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Ústav dějin křesťanského umění

Alžběta Bílková

**Markýz La Fayette a jeho vliv na
americkou válku za nezávislost a
Velkou francouzskou revoluci**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: prof. PhDr. Martin Kovář, Ph.D.

Praha 2018

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval (a) samostatně a použil(a) jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 28.6.2018

Alžběta Bílková

Bibliografická citace

Markýz La Fayette [rukopis] : jeho vliv na americkou válku za nezávislost a Velkou francouzskou revoluci : bakalářská práce / Alžběta Bílková ; vedoucí práce: prof. PhDr. Martin Kovář, Ph.D. -- Praha, 2018. -- 97 s.

Anotace

Tato bakalářská práce je věnována analýze životních osudů Markýze La Fayette, francouzského šlechtice v době americké války za nezávislost a Velké francouzské revoluce. Součástí práce je stručný nástin jeho života před odplutím do Ameriky, poté následuje hlavní část práce, konkrétně jeho účasti v jednotlivých bitvách americké války za nezávislost, jeho osobitým vztahu k Georgi Washingtonovi, jeho návratu do Francie a působení ve francouzské police. Další část práce se pak věnuje jeho podílu na sepsání *Deklarace práv člověka a občana* a úloze ve Velké francouzské revoluci. V přiměřeném rozsahu pak bude následovat popis událostí masakru na Martově poli 17. července 1791, který předznamenal markýzův politický pád.

Klíčová slova

Velká francouzská revoluce, americká válka za nezávislost, La Fayette, Marie Joseph Paul Yves Roch Gilbert du Motier, markýz La Fayette; osvícenství, revoluce

Abstract

Marquis La Fayette: His influence on the American war of Independence and the French Revolution

The aim of this bachelor thesis is to analyze the life of marquis de La Fayette, in two revolutions as a so called „Hero of Two Worlds“ – his influence in the American Revolution and French Revolution in the Age of Enlightenment, including the analysis of his political and military merits and deeds. The first part of this thesis deals with Marquis' life before his departure to America, followed by listing of battles he was involved in, also it focuses on his relationship with George Washington and his fellow officers. The next part deals with his political activities back in France on the brink of the French of Revolution, which has shaken the very core of European society, including his work on *The Declaration of the Rights of Man and the Citizen*. The last part shortly deals with La Fayette's political fall during the events of the Massacre on Champ de Mars.

Keywords

French Revolution, American Revolutionary War, General La Fayette, Marie Joseph Paul Yves Roch, Gilbert du Motier, Marquis de La Fayette; revolution, Enlightenment

Počet znaků (včetně mezer): 191 954

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat zejména mé rodině, a jmenovitě mému dědovi Janovi, který se bohužel již dokončení této práce nedožil, přesto mě v psaní všeobecně podporoval a nejednou se mnou rozebíral určité části mé bakalářské práce. Také bych chtěla poděkovat své mámě, která mi nadále drží palce ve všem, co dělám, ať už je to cokoliv.

Mé velké díky patří panu profesoru Kovářovi, který si i ve svém plném programu našel čas na naše konzultace a vždy ochotně poradil, když jsem si s něčím nevěděla rady.

Obsah

Úvod.....	7
1. Markýzovo mládí, studia a manželství	11
1.1. Spojení s vyslanci amerických vzbuřenců a zasahování francouzské politiky.....	14
1.2. Konečné vyplutí	18
2. Americká válka za nezávislost	21
2.1. Přijetí do americké armády (červen 1777 – leden 1778)	21
2.1.1. Bitva u Brandywinského potoka	27
2.1.2. Pod velením generála Greena.....	30
2.1.3. Situace ve Francii	32
2.1.4. Zima v údolí Forge a kritika Washingtonova velení.....	33
2.2. La Fayette ve velení (leden – červenec 1778).....	34
2.2.1. Bitva u Monmouth Court House	39
2.3. Francouzské spojenectví (červenec 1778 – leden 1779).....	42
2.4. La Fayette ve Francii (únor 1779 – březen 1780).....	44
2.5. Podruhé v Americe (duben – prosinec 1780).....	48
2.6. Stíhání a přesuny vojenských jednotek (leden 1781 – květen 1781)	52
2.7. La Fayetteova malá vítězství (červen – září 1781).....	57
2.7.1. bitva u Yorktownu.....	61
3. Velká francouzská revoluce	64
3.1. Markýz před revolucí: politický vzestup po návratu z Ameriky	64
3.2. Shromáždění notáblů	68
3.3. Provinční shromáždění a La Fayetteova politická aktivita	70
3.4. Deklarace práv člověka a občana.....	73
3.5. Svolání generálních stavů	74
3.6. Velitel Národní gardy.....	77
3.7. Den dýk 28. února 1781	89
3.8. Konečné následky	89
Závěr	92
Seznam literatury	95

Úvod

Dvě velké události stály ve středu věku osvícenství – americká válka za nezávislost a Velká francouzská revoluce. Zatímco první vedla ke – po čase – zrodu jedné ze světových velmocí, druhá otřásla evropskou společností v samotných základech.

V obou těchto událostech figuroval Gilbert du Motier, markýz La Fayette, šlechtic ze starého francouzského rodu, který se nadchl pro myšlenku svobody.

Tato bakalářská práce s názvem „Markýz La Fayette: jeho vliv na válku amerických osad za nezávislost a Velkou francouzskou revoluci“ je pokusem o nahlédnutí do života markýze La Fayette a jeho politické a vojenské dráhy v obou událostech.

Stěžejním tématem a cílem bakalářské práce je analýza markýzova života, zaměřená na jeho vzestupnou vojensko-politickou kariéru ve válce amerických osad za nezávislost a v době Velké francouzské revoluce, jeho působení ve francouzské politice a sepsání *Deklarace práv člověka a občana*, až po události tzv. Dne dýk 28. února 1891 a masakru na Martově poli 17. července 1891. Cílem je rovněž pokusit se z dostupných zdrojů, markýzových pamětí a korespondence vytvořit obraz francouzského generála, který se účastnil obou výše zmíněných velkých revolucí a byl jednou z jejich klíčových figur.

Práce je rozdělena na tři části, které se věnují markýzovu životu před odplutím do Ameriky, jeho působením za oceánem, a pak také ve Francii. První kapitola se krátce věnuje markýzovu životu předtím, než odplul do Ameriky – stručně nastiňuje jeho mládí, studia a manželství.

Následuje stěžejní část práce, tedy účast ve válce amerických osad za nezávislost, která sleduje markýzův vzestup na vojenském a politickém poli. Tato kapitola je rozdělená na podkapitoly zahrnující několikaměsíční období včetně částí, které popisují jednotlivé bitvy, ve kterých se markýz účastnil.

Třetí kapitola je vyhrazená markýzovu konečnému návratu do Francie a politickému vzestupu, včetně jeho účasti na sepsání *Deklarace práv člověka a občana*.

V závěru se pak práce věnuje událostem, které zapříčinily markýzův politický pád, konkrétně masakru na Martově poli. Samotný závěr práce také shrnuje markýzův odkaz.

Odborná literatura, která byla použita při psaní této práce, se zabývá zejména markýzovým životem, druhotně pak byly použity publikace týkající se jednotlivých událostí, ve kterých byl La Fayette přítomen.

Bakalářská práce čerpá z dochované markýzovy korespondence a jeho vlastních memoárů přeložených do angličtiny (*Memoirs, Correspondence and Manuscripts of General La Fayette*), a biografií napsaných francouzskými a americkými historiky, jmenovitě *La Fayette* napsaná Jean-Pierrem Boisem, specialistou na společnost a vojenství 18. století a profesorem novověké historie na univerzitě v Nantes. Práce zahrnuje také informace z publikace *La Fayette: Hero of Two Worlds* od Oliviera Berniera, který je autorem několika historických prací týkajících se období 18. století, a nyní přednáší v Metropolitan Museum of Art v New Yorku. Dále pak biografie *Marquis: La Fayette Reconsidered* od historičky Laury Auricchio, specialistky na francouzskou historii 18. století a profesorky na Princetonské univerzitě. Dále je nutné zmínit další La Fayetteovu do angličtiny přeloženou biografii *La Fayette: Hero of the American Revolution* od francouzského historika Gonzaguea Saint Brise, který za své historické práce získal čestné vyznamenání na Kalifornské univerzitě. Dalším zdrojem pro La Fayetteův život

je kniha *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette* od francouzských historiků Maurice de La Fuye a Emile Babeau. Dále pak biografie od Williama Cuttera *The Life of General La Fayette*. Tento zdroj je však spíše rámcový, neboť se jedná o jednoho z prvních autorů La Fayetteovy biografie – tato byla konkrétně publikována roku 1854, pouhých dvacet let po La Fayetteově smrti – a některé informace o jeho životě jsou v této publikaci nepřesné. Přesto autorce této práce poskytly zajímavé srovnání s dalšími zmíněnými zdroji. Práci doprovází zejména zahraniční literatura, která se zaměřuje nejen na markýzův život, ale také na jeho vztah k Georgi Washingtonovi, který byl jeho životním vzorem. Pro tyto části bakalářské práce jsou vybrané monografie *Adopted son: Washington, Lafayette, and the Friendship That Saved the Revolution* od Davida A. Clary a *For Liberty and Glory: Washington, Lafayette, and Their Revolutions* od Jamese R. Gainese, které popisují americkou válku za nezávislost a spolupráci La Fayettea a Washingtona. Jako doprovodná publikace k těmto knihám byla použita kniha *The First American Army: The Untold Story of George Washington and the Men behind America's First Fight for Freedom* od Bruce Chadwicka, amerického historika, který získal doktorát na Rutgerské univerzitě, kde nyní také přednáší. Tyto knihy byly použity zejména při prvních dvou kapitolách, kde doplňovaly informace k markýzově působení na americké půdě. V druhé kapitole byly také použity přehledové knihy o historii Spojených států, které pomohly rámcovat celou kapitolu a zařadit události markýzova života do historického kontextu. V poslední kapitole je pak použita literatura zabývající se Velkou francouzskou revolucí, konkrétně *Francouzská revoluce* od Julese Micheleta, významného francouzského historika a profesora na univerzitě Rollin. Dále pak *Francouzská revoluce* od Stanislava Kostky Neumanna, českého novináře a překladatele, tato práce však byla použita spíše okrajově. Daleko důležitější publikací se stala *Revoluční Francie (1787-1799)* od Daniely Tinkové, která

získala docenturu filosofie a nyní působí v ústavu českých dějin na Filosofické fakultě v Praze. Další odbornou literaturou, která byla při psaní použita a zabývá se francouzským politickým děním v roce 1789, je publikace *Velká francouzská revoluce* od významného francouzského historika Alberta Soubola, který byl odborníkem na toto období společně s Napoleonskými válkami a byl profesorem na Sorbonně. psaní práce byla také použita publikace *A History of the French Revolution* od Edwarda D. Bradbyho, anglického profesora a historika. Rámcovou literaturou je pro toto období publikace *Evropa osmnáctého století* od Jeremyho Blacka, britského historika a profesora na Exeterské univerzitě. Velmi okrajově pak byla použita publikace Lloyda Kramera *La Fayette in Two Worlds: Public cultures and personal identities in an age of revolutions*, která nastiňuje markýzovu osobu jako symbol revolučního hnutí.

1. Markýzovo mládí, studia a manželství

Marie-Joseph Paul Yves Roch Gilbert du Motier, markýz La Fayette¹ se narodil jako jediný syn 6. září 1757 v château de Chavaniac v provincii Auvergne.² Jeho rodiči byli Michel Louis Christophe Roch Gilbert Paulette du Motier, plukovník grenadierů³, a Marie Louise Jolie de La Rivière. Jeho rodina patřila k jednomu z nejstarších rodů v Auvergne, přesto se však jednalo o mladší větev rodiny, která na větší důležitosti získala až sňatkem Gilbertova otce s dcerou markýze La Rivière, velitele králových mušketýrů.⁴

Lafayettův otec zemřel 1. srpna 1759, zabit střelou z kanónu, v bitvě u Mindenu ve Westfalii krátce předtím, než Gilbert dosáhl druhého roku života. Gilbert se stal markýzem a lordem z Chavaniac, jeho panství však měla v prozatímním držení jeho matka. Marie se nikdy se ztrátou muže plně nevyrovnala, odebrala se proto ke svému otci do Paříže. Mladý La Fayette byl ponechán k výchově v Chavaniac-Lafayette otcovou matkou, madame du Motier de La Fayette⁵, a jejími dvěma dcerami. Lafayette byl vyučován od pěti let, v sedmi letech mu byl najat Abbé Fayon, který ho vyučoval ve čtení, latině, geografii a aritmetice včetně historie jeho rodu.⁶

¹ Psán také zkráceně jako Lafayette – La Fayette sám používá spojené rodové jméno po roce 1789.

² Dnešní Haute-Loire.

³ Terminologie vojenských hodností je převzata z francouzských a anglických zdrojů.

⁴ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. Paříž: Perrin, 2015. s. 19. / AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. New York: Penguin House: Vintage Books, 2014. s. 3. / CLARY, David A. *Adopted Son: Washington, Lafayette, and the Friendship That Saved the Revolution*. New York: Bantam Book, 2007. s. 7. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. New York: H.W. Derby, 1856. s. 12.

⁵ Uváděna také jako madame de Chavaniac.

⁶ CLARY, David A. *Adopted Son*. s. 12. / AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 11. / BRIS, Gonzaque Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. New York: Pegasus Books, 2011. s. 19. BERNIER, Olivier. *La Fayette: Hero of Two Worlds*. New York: E. P. Dutton Inc., 1983. s. 6. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 13.

Na žádost matčina otce, markýze La Rivière, byl Gilbert odvezen z venkova v roce 1768 ve věku jedenácti let do Paříže do Lucemburského paláce, doprovázen Abbé Fayonem, který ho měl i nadále vzdělávat. Aby měl zajištěné vysoké místo u dvora, markýz zapsal mladého Lafayettea na list budoucích důstojníků králových mušketýrů. Chlapec byl pak přijat do školy Collège Du Plessis, která byla součástí pařížské sorbonské univerzity. Chlapec byl velmi dobře vzdělán, jeho studia se soustředila zejména na latinu a klasické autory.

Markýzova matka zemřela 3. srpna 1770, nedlouho na to následovaná jeho dědem 24. srpna téhož roku. Markýz se tak stal přímým dědicem nemalého jmění. Kromě jeho vlastních pozemků v Auvergne, které prozatímne spravovala madame de Chavaniac, mu připadly i matčiny v Bretagni, včetně pozemků patřící rodině La Rivière.⁷

Jeho roční příjem se navýšil a čítal okolo 120 tisíc livrejů. Navzdory jeho mladému věku se markýz stal jedním z nejbohatších aristokratů ve Francii. Lafayette nikdy nedisponoval finančními schopnosti – již od jeho dětství spoléhal na pomoc své rodiny, přátel a bankéřů, kteří mu pomáhali se správou jeho majetku. Až příliš nadšeně investoval do americké války za nezávislost a později po návratu z Ameriky si přivykl na rozhazovačnost mladého francouzského aristokrata. Markýze po smrti blízkých příbuzných vzal do opatrovnictví jeden z jeho strýců.⁸

V dubnu 1771 byla čtrnáctiletému La Fayetteovi udělena hodnost podporučíka mezi Černými mušketýry. Jeho povinnosti byly většinou ceremoniální, což mu umožňovalo pokračovat ve studiích.

⁷ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 25. / AURICCHO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 14. / CLARY, David A. *Adopted Son*. s. 15. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. New York: Thomas Yoseloff, Inc., 1956. s. 12. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 9. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 13.

⁸ CLARY, David A. *Adopted Son*. s. 15. / AURICCHO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 16.

Vzhledem k jeho nynějšímu postavení se očekávalo, že si Lafayette vezme ženu z vysokých okruhů s dobrými konexemi. Ještě téhož roku se mu naskytla nabídka k sňatku, když Jean-Paul-François de Noailles, vévoda d'Ayen, nabídl jeho rodině jednu ze svých dcer, Marii Adrienne François, v té době dvanáctiletou. Proti téměř dohodnutému sňatku vznesla námitky vévodkyně d'Ayen kvůli mládí obou snoubenců, proto bylo dohodnuto, že se sňatek odloží o dva roky. V nastávajícím čase se snoubenci měli pravidelně vídat, zatímco oba dokončí svá studia. Vévoda d'Ayen a La Fayetteův strýc vytvořili manželskou smlouvu, která měla do manželství přinést Adriennino věno v sumě pohybující se mezi dvěma sty tisíci a jedním a půl milionu livrejů. Za tuto vysokou cenu však vévoda d'Ayen získal přístup k La Fayetteově majetku. Po podepsání většiny dokumentů v únoru 1773 se čekalo na králův souhlas. La Fayette se nastěhoval ke svým budoucím příbuzným do Hôtel de Noailles. Vévoda najal pro markýze vysloužilého důstojníka, aby mladíka vzdělával ve vojvodství. Když se naskytla příležitost, zapsal svého budoucího zetě do Académie de Versailles, prestižní jezdecké školy pro mladé šlechtice. V dubnu 1773 byl markýz vévodou přijat mezi Noailleské dragouny do pozice nadporučíka. Téhož měsíce přivedl vévoda se svou chotí mladého La Fayettea a Adrienne ke dvoru, kde král Ludvík XV. podepsal jejich manželskou smlouvu. Svatební obřad se konal 11. dubna 1774 v kapli Hôtelu de Noailles v Paříži. Po obřadu a svatební hostině, které se účastnila vysoká francouzská šlechta včetně královské rodiny, byli novomanželé posláni do oddělených ložnic. La Fayetteovi bylo šestnáct let, jeho nevěstě pouhých čtrnáct, nebyli dostatečně staří k naplnění manželství. Jako svatební dar od vévody měl La Fayette slíbeno povýšení na pozici kapitána a mělo mu být přiděleno velení nad Noailleskými dragouny. Povýšení mu bylo uděleno v květnu téhož roku, kdy nedlouho poté musel odjet na letní výcvik do Metzu. Zde se La Fayette spřátelil s Adrianniným bratrem, vikomtem de Noailles, a Louisem, vévodou

de Ségur. Udržovali mezi sebou přátelské styky i po návratu do Versailles v září téhož roku.⁹

V létě roku 1774 zemřel Ludvík XV. a na jeho místo nastoupil Ludvík XVI. s Marií Antoinettou. La Fayette do jeho mladistvé společnosti příliš nezapadal, navzdory tomu se Adriannin otec pokoušel mladému markýzi zajistit pozici u hraběte z Provence, králova bratra. Lafayette však odmítl, navzdory tchánově přání chtěl následovat vojenskou kariéru.¹⁰

Na jaře roku 1775 se seznámil s Charles-Françoisem, vévodou de Broglie, bývalým vyslancem na polském dvoře, který nyní sloužil v Metz jako velitel východní armády. Mladý kapitán byl převelen pod jeho velení. Broglie přizval Lafayettea do svých vnitřních kruhů, jednal s ním jako s rovným a představil mu mnoho svých významných přátel. Broglie byl také zednářským mistrem; Lafayette se pod jeho vlivem stal členem pařížského zednářského lóže Saint-Jean de la Candeur v prosinci 1775.¹¹

1.1. Spojení s vyslanci amerických vzbouřenců a zasahování francouzské politiky

V srpnu 1775 se v Metz konala slavnostní přehlídka k příjezdu vévody z Gloucesteru. Broglie uspořádal pro vévodu večeři, kam pozval i své zednářské bratry včetně La Fayettea. Gloucester neměl britského panovníka Jiřího III. příliš v oblibě, a vzhledem ke své pozici si mohl dovolit vyjádřit nesouhlasné názory s jeho politikou, která se týkala vlády nad koloniemi v Severní Americe a jejich zdaňováním po Sedmileté válce. Zúčastněné však

⁹ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 25. / AURICCHO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 15.

¹⁰ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 27.

¹¹ AURICCHO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 16. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 28.

neoznačoval jako Američany, nýbrž jako „Bostoňany“, „povstalce“ nebo „vlastence“. La Fayette, v té době osmnáctiletý, byl uchvácen – později ve svých memoárech napsal, že „(...) *dal pro tak velkolepou ideu své srdce a nemyslel na nic jiného, než aby pozvedl svůj praporec a přidal své barvy k jejich.*“¹² Takto se však vyjádřil až s odstupem let. Tehdy však byl mladým francouzským aristokratem, který byl vychováván k nenávisti vůči Angličanům a toužil po odplatě za prohru v Sedmileté válce, kde padl jeho otec a která stále žila v paměti francouzské armády. Povstání v Americe pro něj tehdy nebylo symbolem svobody, nýbrž jediný válečný konflikt, kterého se mohl účastnit. La Fayette nebyl prvním, ani posledním z mladých aristokratů, kdo se rozhodl odplout za oceán, zatímco panovník Ludvík XVI. sledoval vývoj britskoamerických událostí, aniž by zatím jakkoliv zasáhl.¹³

La Fayette s přáteli byli plně zaujati americkým tématem i po návratu do Paříže na podzim 1775. Vstoupili do *sociétés de pensée*¹⁴, kde se ve vášnivých debatách mluvilo o politických otázkách, které byly zapovězené na francouzském dvoře.

Roku 1776 do Francie přijel americký velvyslanec Silas Deane, právník z Connecticutu, který se snažil sjednat s královským ministrem zahraničí Charlesem de Vergennesem možnou vojenskou pomoc americkým povstalcům. Deane podal zprávu o situaci Brogliemu, jenž měl vysoké ambice nahradit samotného Washingtona a expandovat nejen vojenskou, ale také politickou moc za oceánem. Po obdržení této zprávy o situaci v amerických osadách si Broglie sjednal schůzi s Vergennesem, kde mu tento návrh předložil. Vévoda

¹² LA FAYETTE, Marie Joseph Paul Yves Roch Gilbert du Motier. *Memoirs, Correspondence and Manuscripts of General Lafayette*. Leipzig: Forgotten Books, 2012. s. 8.

¹³ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 35. / AURICCHO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 17. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. New York: H.W. Derby, 1856. s. 19.

¹⁴ Názorová skupina. Jedna z těch, které předcházely politické kluby, jež se tvořily v době Velké francouzské revoluce. Podobné skupiny byly častokrát paralelní ke svobodným zednářům a některé sdílely stejné členy.

chtěl být jmenován *generalissimo*, hlavním generálem. Ministr s tímto plánem souhlasil a předložil návrh králi, jenž dal svolení k jeho uskutečnění. Ludvík se rozhodl investovat jeden milion livrejů k nákupu kanonů, stanů, munice a vojenských uniforem. Broglie a jeho spojenec, Johann de Kalb, se stali Deanovými rekruty v roce 1776.¹⁵

S nástupem nového armádního ministra a reorganizací armády byl La Fayette zbaven svého postavení v armádě, ke zklamání jeho a vévody d'Ayen. Když se však k mladému markýzovi dostala zpráva, že Broglie a Kalb rekrutují mladé důstojníky do americké armády, La Fayette, Noailles a Ségur se rozhodli přihlásit v říjnu 1776. Kvůli mladému věku však potřebovali svolení od svých rodin. Všem třem mladíkům byla tato žádost zamítnuta. La Fayette se přesto rozhodl odmítnutí vévody d'Ayen ignorovat a naléhal na Broglieho, který jej poslal za Kalbem, jenž ho poté představil Deanovi.¹⁶

Broglie nadále pokračoval ve svém plánu získat velení na americké půdě. V říjnu 1776 Vergennes navrhl Broglieho jako generála nad americkými vojsky. Pozval jej do Paříže k setkání s Deanem, kde Kalb sloužil jako tlumočnick. Broglie navrhl, aby Kalba poslali do Ameriky, aby tento návrh na změnu ve velení předložil Kongresu. Deane s tímto plánem souhlasil, neboť podle něj Broglieho zkušenosti a reputace mohly získat navrch nad britskými vojsky. Broglie velel dvěma frigatek, které měli přepravit Kalba a jeho muže do Ameriky.¹⁷

La Fayette, aniž by měl o těchto plánech tušení, se rozhodl zajistit místo na seznamu důstojníků, kteří měli odjet do Ameriky, a po celý listopad naléhal

¹⁵ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 18. / BERNIER, Olivier. *La Fayette: Hero of Two Worlds*. 29. / CLARY, David A. *Adopted Son*. s. 23. / LA FAYETTE. *Memoirs, Correspondence and Manuscripts of General Lafayette*. s. 10. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 21.

¹⁶ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 19. / BERNIER, Olivier. *La Fayette: Hero of Two Worlds*. 37. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 36 / CLARY, David A. *Adopted Son*. s. 25. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 23.

¹⁷ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 20.

na Deanea a Kalba. Markýz nakonec dokázal Kalba přesvědčit, aby ho zařadil na seznam 7. prosince 1776. Deane připravil smlouvu, která udělala z mladého La Fayettea generál majora. La Fayette slíbil Deanovi, že bude schopen odjet do Ameriky na jeho pokyn, aniž by požadoval za své služby jakoukoliv penzi, pouze s příslibem, že se bude moci navrátit do Francie, pokud bude potřebován rodinou či králem. La Fayette, nedočkavý odjezdu, se svěřil se svým plánem svým přátelům, Noaillesovi a Ségurovi, kteří se opět pokoušeli u svých rodin získat povolení k odjezdu. Zatímco Kalb a ostatní vojáci připravovali loď v Le Havre, zpráva o třech mladých aristokratech, kteří se snažili odplout do Ameriky, se dostala do okruhu francouzského dvora až k britskému velvyslanci. Ten okamžitě vydal formální nesouhlas a pohrozil narušením diplomatických vztahů a blokádou francouzských přístavů britským loďstvem. Právem byla tato mladická rebelie brána jako hrozba –La Fayette, Ségur a Noailles byli na rozdíl od ostatních důstojníků, kteří se měli vypravit za oceán, z bohatých a významných aristokratických rodin. Vergennes bral La Fayetteův plán jako „nepřátelský“ čin a urážku krále. Na důkaz usmíření Francie uzavřela přístavy americkým lodím, zakázala prodej zboží a zastavila odjezd Broglieho fregatám. Byl vydán zatykač na jakéhokoliv francouzského vojáka, který by se rozhodl pomáhat americkým povstalcům. Broglie povolal Kalba společně s ostatními muži zpět do Paříže a Vergennes ukončil francouzskou pomoc americkým osadám.¹⁸

Vévoda d'Ayen byl rozlícen chováním svého zetě. La Fayette proto souhlasil s odjezdem do Londýna, kde měl odjet za markýzem de Noailles, francouzským velvyslancem v Británii.

La Fayette navštívil Broglieho a navrhl mu plán koupit na vlastní náklady loď a financovat celou výpravu. Broglie viděl novou šanci na získání pozice

¹⁸ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 21. / BERNIER, Olivier. *La Fayette: Hero of Two Worlds*. 33. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. 38. / CLARY, David A. *Adopted Son*. s. 36. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 25.

velitele americké armády, proto s La Fayetteovým návrhem souhlasil a zajistil zakoupení nákladní lodi v Bordeaux. Markýz vynaložil celý svůj roční příjem – sto dvacet tři tisíc livrejů – na zakoupení obchodní lodě *Victoire*.¹⁹

La Fayette mezitím zůstal v ústraní. Jeho žena Adrienne znovu otěhotněla, ani to však nezabránilo markýzovi jeho plány pozdržet. V únoru 1776 odjel do Londýna. V hlavním městě se účastnil slavností, bálů a hostin u anglického dvora. Po návratu v březnu 1776 se ukrýval v Kalbově domě, aby ho vévoda d'Ayen nepovolal zpátky do služby k jeho regimentu, což by pak z něj před odjezdem učinilo dezertéra. Kalbovi a Brogliemu lživě tvrdil, že jeho rodina nakonec svolila k odjezdu. Kalb připravil plány na cestu a poručil důstojníkům odjet z Le Havre do Bordeaux, on sám odjel s markýzem do přístavního města 16. března 1776. La Fayette napsal své ženě dopis²⁰, který poslal po odjezdu z města, a ve kterém se snažil ospravedlnit. Markýz napsal také o svých plánech svému tchánovi. Vévoda d'Ayen odjel do Versailles, kde se setkal s Vergennesem, v obavách nad možnými následky činů jeho mladého zetě, které mohly vyústit ve válečný konflikt s Británií. Král po této zprávě vydal zákaz pro všechny francouzské důstojníky, aby sloužili na americké půdě a nařídil, aby se neprodleně vrátili zpátky do Francie. Na samotného markýze byl vydán královský zatykač. Brogliého plán byl tak nenávratně zmařen, neboť se s jeho jménem spojovala markýzova vzpoura proti koruně.²¹

1.2. Konečné vyplutí

La Fayette, Kalb a ostatní důstojníci dorazili do Bordeaux, kde se nalodili na loď *Victoire* pod falešnými jmény, aniž by dostali zprávy o událostech na

¹⁹ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: La Fayette Rediscovered*. s. 22

²⁰ LA FAYETTE. *Memoirs, Correspondence and Manuscripts of General Lafayette*. s. 85.

²¹ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 24. / BERNIER, Olivier. *La Fayette: Hero of Two Worlds*. 34. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. 44.

francouzském dvoře. La Fayette se však svěřil Kalbovi, že jeho rodina o markýzově odjezdu ve skutečnosti nevěděla. Kalb se po tomto zjištění pokusil markýze přesvědčit, aby se vrátil zpátky, loď přesto vyplula z Bordeaux do španělského přístavu Los Pasajes. Zde markýz obdržel zprávy o dění na dvoře z dopisů své rodiny. La Fayette se děsil králova hněvu a možného uvěznění, proto se den po příjezdu do Španělska, 1. dubna 1777, rozhodl vrátit zpátky do Bordeaux, navzdory protestům ostatních důstojníků. La Fayette byl zpět ve Francii 3. dubna 1777. V Bordeaux mu místní velitel poradil ohlásit se u jednotky v Marseilles a vyčkat na rozkazy. La Fayette však setrval a napsal dopis předsedovi vlády, zda by nemohl odvolat králův zatykač. Broglie, navzdory zmaření jeho plánů stát se hlavním generálem, poslal La Fayetteovi dopis, ve kterém ho přesvědčoval, aby se vrátil na loď a pokračoval v původním plánu. V dopise také poznamenal, že je v blízkém spojení s Vergannesem a ve skutečnosti stojí francouzská vláda při něm. Jakkoliv byla tato zpráva nepravděpodobná, mladý markýz jí uvěřil. Když však velitel v Bordeaux pohrozil, že La Fayettea zatkne, markýz předstíral poslušnost a najal si kočár, ve kterém odjel na jih, doprovázený vojáky. Když kočár zastavil k výměně koní, La Fayette se přestrojil, zapůjčil koně a tajně odjel ke španělským hranicím. Poslal napřed zprávu o tom, aby se muži na Victoire v přístavu Los Pasajes připravili k odjezdu. Noc před odplutím La Fayette napsal své ženě dopis, ve které se s ní rozloučil. Victoire vyplula ze španělského přístavu 20. dubna 1777.²²

Zatímco La Fayette plul po Atlantickém oceánu do Ameriky, situace ve Francii se ohledně jeho osoby zčásti změnila. Jeho rodina nakonec přijala jeho nerozvážené rozhodnutí a tajně navštívila Deana a Franklina kvůli obavám nad financemi, které mladý markýz hodlal do výpravy investovat, a že by jeho mladické nerozváženosti a ochoty pomoci finančními prostředky mohl kdokoliv

²² AURICCHIO, Laura. *The Marquis: La Fayette Rediscovered*. s. 25.

zneužít. Dohoda zněla, že vrchní velitel zapůjčí La Fayetteovi určitou sumu, kterou pak splatí rodina Noailles. Deane a Franklin napsali řadu dopisů Kongresu, Washingtonovi a dalším. La Fayetteova pozice na americké půdě se tímto změnila – La Fayette se stal významnou osobou, svěřenou pod velení George Washingtona. Franklin s Deanem si byli vědomi, že Kongres nebyl příliš ochoten přijímat další rektury, proto se v dopisech snažili za La Fayettea zaručit – za jeho charakter, původ a dobré konexe. Deane zvláště napsal Robertu Morrisovi, bohatému obchodníkovi a budoucímu finančníkovi revoluce. V dopise vysvětlil La Fayetteovu situaci a požádal jej o okázalé přijetí mladého markýze.²³

La Fayetteova plavba trvala dva měsíce, většinu z nich La Fayette bojoval s mořskou nemocí a skrze četbu se učil anglicky. Mladý markýz poprvé stanul na americké půdě na North Islandu poblíž Georgetownu v Severní Karolíně 13. června 1777.²⁴

²³ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 28. / BERNIER, Olivier. *La Fayette: Hero of Two Worlds*. 38. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 38. / CLARY, David A. *Adopted Son*. s. 34 / FUYE / BABEAU. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 30.

²⁴ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 47. / LA FAYETTE. *Memoirs, Correspondence and Manuscripts of General Lafayette*. s. 89.

2. Americká válka za nezávislost

2.1. Přijetí do americké armády (červen 1777 – leden 1778)

Po příjezdu 13. června posádka loď *Victoire* stanula na americkém břehu, kde byla varována před mělkými vodami přístavu Georgetownu. Místní navigátor jim pomohl loď navést skrz blokádu do Charlestonu, zatímco důstojníci pokračovali pěšmo. La Fayette byl Amerikou naprosto okouzlen, ve svých dopisech o ní a jejích obyvatelích psal jen v superlativech. Podobně jako mnoho dalších však ignoroval stinnou stránku zdejšího života - otroctví.

La Fayetteova cesta do Charlestonu málem ztroskotala. Plánoval prodat loď a její náklad, aby splatil zbytek její ceny a zároveň získal peníze na jeho pobyt v Americe. Zdejší zástupce lodní společnosti ji však nemohl odkoupit bez záruky z Bordeaux, nemluvě o skutečnosti, že La Fayette byl stále nezletilý a nemohl se tedy za loď zaručit. *Victoire* nakonec odplula zpátky do Francie. Bohužel pro markýze, nedosáhla cíle. Její pojištění zaplatilo zbytek její ceny, přesto její potopení znamenalo pro Lafayetta značnou ztrátu. Lafayette si vzal půjčku 28 tisíc livrejů, kterou stvrzoval také Kalbův podpis, který se za markýze zaručil. O téměř dva týdny později, 26. června 1777 Lafayette, Kalb a pět dalších důstojníků se vydalo na cestu, čítající 900 mil do Filadelfie. Zbytek výpravy se rozhodl pro cestu podél pobřeží. La Fayette se po cestě projevil svou mladickou nerozvážností a rozhazovačností francouzského aristokrata, když se rozhodl nakoupit několik kočárů tažených koňmi. Takový způsob dopravy však nebyl uzpůsoben pro tak dlouhé vzdálenosti po neupravených cestách – po čtyřech dnech cesty mělo několik kočárů povolená kola, koně byli udřeni nebo uhynulí. Jejich nahrazení a oprava stála markýze zbytek jeho

financí. Někteří důstojníci byli kvůli tomu nuceni zanechat svá zavazadla na cestě, některá byla dokonce ukradena. Většinu cesty pak pokračovali skrze lesy.²⁵

La Fayette přesto neopouštělo nadšení – studoval jazyk, pozoroval zdejší zvyky a objevoval nové pokrmy. Po cestě psal své ženě dopisy plné neutuchajícího nadšení z prozkoumávání nové země.

Skupina důstojníků dorazila do Annapolis 17. července, odkud se pak nalodili a odpluli do Filadelfie, ve které zakotvili 27. července. Po dosažení svého cíle se pak vydali do Pennsylvania State House, kde zasedal kontinentální kongres. Zdejší dveřník je však odmítal pustit dovnitř, neboť Kongres odmítal služby francouzských důstojníků a byl vůči nim nedůvěřivý kvůli Broglieho snahám nahradit Washingtona. Kalb byl jeden z Broglieho mužů a Kongres předpokládal, že La Fayette jím byl také. Přesto za La Fayette ručili Deane a Franklin, takže Kongres nemohl markýzovu žádost o přijetí úplně odmítnout. La Fayette a Kalb naléhali na předsedajícího Kongresu, Johna Hancocka, přičemž markýz nabídl své služby bez nároku na vojenskou mzdu a byl ochoten platit vlastní náklady. Hancock takový návrh přijal a vyslal jednoho ze členů Kongresu, aby La Fayette řádně vyzpovídal. Markýz prošel se svou lámavou angličtinou a kongresman mu dal doporučení.²⁶

Markýz La Fayette byl přijat Kongresem 31. června 1777 na pozici generál majora v kontinentální armádě. Zbylí francouzští důstojníci však byli odmítnuti. Jako generál major potřeboval pobočníky, proto jmenoval dva nejmladší důstojníky ze skupiny – Jean-Josepha Sourbader de Gimata a Louis-

²⁵ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 30. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 42. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 115. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 186. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 64. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 29.

²⁶ BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 44. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 44. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 117. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 188. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 65. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 32.

Sainte-Angeho, rytíře Morel de La Colombe. Kongres spatřoval v La Fayetteovi dobrovolníka s čestným titulem, skrze jehož konexe hodlal získat značný vliv ve Francii.²⁷

La Fayette však toužil po skutečném velení. Zde se ukázalo nedorozumění, které vzniklo mezi právními zástupci Kongresu a markýzem. Zatímco Kongres viděl v La Fayetteovi „volunteer“, což pro ně znamenalo neplacenou vojenskou službu dobrovolníka, La Fayette se považoval za „volontaire“, což ve francouzské armádě bylo označení pro mladého aristokrata, který byl pod velením generála jako jeho učedník, vykonávající služby pobočníka. La Fayette přes svůj titul však neměl žádnou oficiální pozici, dokud ho nepřesunuli na čekací list do vojenského štábu. Jeho postavení vyvolávalo značné rozpaky – byl dobrovolníkem a major generálem bez velení nad jediným plukem. La Fayette však předpokládal, že bude přidělen pod velení příslušného armádního generála, než dostane vlastní vojenský oddíl. Kongres La Fayetteovi přidělil generálu Washingtonovi, který v mladém markýzi viděl pouze urozený doprovod s čistě formálním postavením.²⁸

Americký generál v srpnu 1777 čelil náporu britských vojsk, kdy se obával útoku na hlavní město vzbouřeneckých osad. Pochodoval proto na Filadelfii, aby se zde poradil s Kongresem o následujícím postupu proti Britům. Den poté se v místním hostinci hostila večeře na generálovu počest. Delegáti Kongresu s sebou přivedli mladého markýze. Jak ve svých

²⁷ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 32. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 45. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 121. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 190. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 69. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 36.

²⁸ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 33. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 46. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 121. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 30. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 190. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 69.

memoárech La Fayette vzpomíná²⁹, Washington si ho toho večera vzal stranou od společnosti, složil kompliment jeho šlechtnému duchu a přijal ho mezi členy svého štábu, aby na něj mohl dohlížet. Brzy na to přišel další dopis Washingtonovi od Franklina a Deana, ve kterém generálovi, sdělovali, že se markýzova výprava značně prodražila, jeho loď byla ztracena a ze strany jeho rodiny bylo vznešeno množství námitek kvůli markýzově rozhazovačnosti. Přesto oba dali Washingtonovi dostatečně najevo, že bylo důležité udržet markýze naživu a mimo nebezpečí bitevního pole.³⁰

Washington se vrátil zpátky do vojenského tábora, avšak markýz se ještě nějakou dobu pozdržel, neboť se pokoušel u Kongresu přimluvit za francouzské důstojníky, kteří byli původně odmítnuti. Jeho žádost byla první listinou, kterou napsal v angličtině. Nebylo mu však vyhověno. La Fayette se nabídl financovat jim cestu zpátky do Francie, většina z nich pak odjela následující měsíc.³¹

Další La Fayetteovou povinností bylo připravit se na svou novou vojenskou pozici. Téměř další dva týdny strávil nakupováním a objednáváním uniforem a bot pro sebe a své pobočníky včetně kočáru, koní, potřebného vybavení a stanů. Když se 20. srpna dostavili do Washingtonova tábora, byli nejlépe oblečenými vojáky v Severní Americe. Markýz samozřejmě očekával svěřeni velení nad vlastním oddílem, čehož se k vlastnímu překvapení nedočkal. Washington přesto požadoval od Kongresu vysvětlení, co se od něj vůči La Fayetteovi požaduje a jaké postavení v armádě mladý markýz ve

²⁹ LA FAYETTE. *Memoirs, Correspondence and Manuscripts of General Lafayette*. s. 18.

³⁰ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 35. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 47. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 37.

³¹ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 36. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 48. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 125. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 32. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 191. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 70. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 38.

skutečnosti zastával. Washington byl zmaten; on i Kongres brali La Fayetteovu pozici za pouhou formalitu. Aby měl v dané věci jasno, pozval La Fayettea do svého soukromého stanu, kde společně debatovali o La Fayetteových očekáváních. Washington mladému markýzi slíbil, že se k němu budou muži chovat s respektem hodným generál majora. Stejně tak ho hodlal zahrnout do veškeré vojenské aktivity, bylo však jasné, že Kongres nebyl ochoten svěřit velení neamerickému důstojníkovi, navíc tak mladému a nezkušenému. La Fayette tuto skutečnost po jejich rozhovoru přijal. Doprovázel generála a snažil se podávat návrhy o dalších vojenských postupech, zároveň byl však překvapen neortodoxním velením, které bylo tolik odlišné od jeho francouzských standardů. Washington při válečných poradách dával slovo i důstojníkům nižších postavení, nejen svým generálům, jako to bývalo zvykem ve francouzské armádě. Stejně tak byl La Fayette překvapen stavem americké armády, která na něj působila zuboženě a nesourodě. Co se týkalo Washingtonova vojenského štábu, La Fayette se spřátelil s Washingtonovými podřízenými, mladými důstojníky Alexandrem Hamiltonem a pobočníkem Johnem Lauresem. Jejich přátelství bylo doživotní, setrvávající i po válce a La Fayetteově návratu do Francie.³²

Dne 21. srpna byl La Fayette přizván k válečné poradě, která diskutovala pravděpodobné plány britského generála Howea přesunout flotilu a armádu blízko Jižní Karolíny a požádali Kongres o opuštění Filadelfie, kdy by se poté přesunuli k obsazenému New Yorku. La Fayette se přihlásil k účasti společně s dalšími generál majory.³³

³² AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 38. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 49.

³³ BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 51. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 130. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 34. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 193. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 72.

Museli to však být Britové, kdo zahájil útok. Červenokabátníci se rozhodli americké vzbouřence potlačit silou. Britský generál John Burgoyne navrhl plán „(...) přetnout kolonie postupem na jih od Québeku k Hudsonu, zatímco jiné vojsko by táhlo na východ od Oswega dolů Mohavským údolím. Howe navrhl podobný plán spojený s útokem na Novou Anglii (...). Rozmyslel si to však a rozhodl se, že potáhne na hlavní město vlastenců Filadelfii.“³⁴ Howe zanechal generála Clintona v New Yorku a s hlavním vojskem a flotilou 260 lodí vyplul k Delaware. Den po Washingtonově válečné poradě se generál dozvěděl, že Britové připluli k zátocě Chesapeake. Howe pochodoval na Filadelfii z neočekávaného směru.³⁵

Washington stáhl většinu mužů z New Jersey pod velením generála Johna Sullivana a vyrazil vstříc britským silám k Wilmingtonu v Delaware, skrz Filadelfii. La Fayette byl přítomen. Armáda se usadila poblíž Wilmingtonu na začátku září, kam za nimi dorazil se svými jednotkami Sullivan. Washingtonovy síly čítaly okolo jedenácti tisíc vojáků. Britské vojsko mělo dvanáct a půl tisíce mužů. Washington společně s La Fayettem a generálem Nathanaelem Greenem vyrazili kupředu, aby zvážili své pozice a promysleli další plán, načež se vrátili zpátky do tábora. Washington se rozhodl napadnout Howe na otevřeném poli. Červenokabátníci pochodovali na město ze západu, Washington se proto rozhodl postavit mezi nepřátele a město a poslal Greena, aby našel vhodnou pozici k zastavení invaze. Washington měl v plánu zastavit Howeovo vojsko u Brandywinského potoka.³⁶

³⁴ TINDALL, George Brown / SHI, David E. Dějiny Spojených států amerických. Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 2000., s. 99.

³⁵ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 40. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 52. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 131. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 35. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 194. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 74.

³⁶ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 46. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 53.

2.1.1. Bitva u Brandywinského potoka

Washington se utábořil na jižní straně Chaddského brodu 10. září. Zde umístil dvě vojenské brigády společně s Greenovou divizí, k nimž připojil osm stovek mužů, napříč zátokou. Nařídil Pensylvánským vojákům pokrýt levou stranu Howeova vojska a jezdce. Sullivan dostal rozkaz zaútočit na sever Chaddského brodu s jeho divizí. Poté poslal další dvě divize na jih, kde měli podpořit Greenovi nebo Sullivanovi muže v případě nutnosti.³⁷

Brzké ráno 11. září bylo doprovázeno hustou mlhou. Howe rozdělil své muže – vyslal okolo pěti tisíců vojáků pod vedením Hessenského generála Wilhelma von Knyphausena k Chaddsu, kde zatlačil Washingtonovi muže, a pak zůstali na místě, odkud útočili přímou palbou z kanónů. Američtí vzbuřenci opětovali střelbu vlastními. Ani jedna strana však nebyla nijak zraněna. Washington vyčkával Knyphausenův útok, čímž ztratil příležitost na něj sám zaútočit.³⁸

Generál Cornwallis s vojskem čítajícím sedm a půl tisíce mužů společně s Howeovými jednotkami pochodovali dál na jih, skryti terénem. Těsně před polednem Washington obdržel zprávy o Cornwallisově pohybu a nařídil Stirlingovi a generálovi Adamu Stephenovi, aby posunuli své jednotky k Birmingham Meeting House, kde měli zablokovat cestu k Chaddskému brodu. Jakmile vydal patřičné rozkazy, čekal na další průběh bitvy. Brzké odpoledne s sebou přineslo zprávy, že jeho jednotky byly obklíčeny. Washington vydal nové rozkazy Stirlingovi a Stephenovi, a poté i Sullivanovi, aby se přesunuli k severu.

³⁷ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 135. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 38. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 195. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 76.

³⁸ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 50.

Mezitím Knyphausenovi dělostřelci odřízli Washingtonovy jednotky od zbytku vojska. Na severu bitevního pole se strhla vřava. Než Sullivan mohl své jednotky umístit a podpořit tak Stirlingovo levé křídlo, napadla je Cornwallisova armáda. Sullivan se pokoušel reagovat, Červenokabátníci a Hessiáni však oddělili Sullivanovy a Stirlingovy oddíly, což silně oslabilo obě strany.³⁹

Do vřavy bitevního pole přijel La Fayette, který měl povolení od Washingtona získat přehled o celé situaci. Greenova divize nedlouho na to následovaná Washingtonovými silami, dorazila na bitevní pole okolo šesté hodiny odpoledne. Sullivanovi muži začali pomalu ustupovat. La Fayette se rozhodl jednat – vyrazil na koni za prchajícími vojáky, zastavil je a přiměl je obrátit se zpátky. V zápalu bitvy si nevšiml, že byl zraněn střelou z pušky, která ho zasáhla do levého lýtka. Společně s dalšími členy Washingtonova štábu se snažil přimět muže k další akci, britský nápor byl však až příliš silný. Greene dokázal sjednotit své jednotky, jeho muži sloužili jako štít Washingtonově vojsku na ústupu do blízkého lesa. Ve Washingtonově nepřítomnosti Knyphausen přešel Chaddský brod, za který zatlačil zbytek amerických sil. Washington ztratil okolo 1200 mužů, na čtyři sta z nich bylo uvězněno. Britské ztráty čítaly okolo 577 padlých a raněných, šest mužů se pohřešovalo.⁴⁰

Americká armáda byla poražena, přesto vytrvala. Washington namířil se zbytkem své armády k Chesteru. La Fayetteovi pomohl jeho pobočník Gimat, který si všiml krvácení jeho nohy. Našel markýzi koně a pomohl mu do sedla.

³⁹ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 52. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 137. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 40. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 196. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 75.

⁴⁰ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 54. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 52. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 138. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 42. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 208. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 76. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 39.

Washington se zastavil u Chesterského mostu, kde rozmístil své jednotky. Když našel zraněného markýze, poslal pro chirurga, který společně s markýzovými pobočníky a kapitánem Jamesem Monroem odnesli zraněného markýze do blízkého kostela, kde bylo jeho zranění řádně ošetřeno. K jeho lůžku se dostavil Washington a nařídil, aby byl La Fayette poslán lodí zpátky do Filadelfie.⁴¹

Den po porážce Washington poslal zprávu Kongresu, ve které chválil La Fayettea, jehož rozhodnost na bitevním poli zachránila Sullivanovu divizi. Mladý markýz se stal mezi muži velice oblíbený za svůj čin. Markýz se probudil ve Filadelfii 12. září, odkud pak napsal své ženě dopis o svém stavu společně s útržkovitým popisem bitvy. Ve Francii však kolovala zpráva, že markýz padl v boji, proto vévodkyně d'Ayen vzala svou těhotnou dceru na venkov, aby ji před těmito zvěstmi uchránila. Dopis od La Fayettea ji zastihl až o dva měsíce později.⁴²

Britské vojsko však napochodovalo do Filadelfie a obsadilo ji 26. září 1777, proto La Fayette společně s dalšími raněnými byli odvezeni do Bethlehemu v Pensylvánii. Kongres uprchl do Lancasteru, a pak do Yorku. Washingtonova porážka u Brandywinského potoka zvýšila kritiku týkající se jeho velení.⁴³

⁴¹ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 55.

⁴² AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 58. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 53. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 138. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 42. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 208. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 76. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 41.

⁴³ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 61. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 136. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 40. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 207. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 75.

2.1.2. Pod velením generála Greena

Markýz byl umístěn do Bethlehemské nemocnice, kde si při zotavování nadále osvojoval anglický jazyk. Zde také přečetl řadu děl osvíceneckých filosofů. Odtud poslal zprávu Georgi Washingtonovi, ve které jej znovu žádal o velení nad vlastním oddílem. Washington ho však v odpovědi rázně odmítl. La Fayette z neklidu a ze strachu, že generála urazil, se rozhodl i přes své ne zcela zahojené zranění odjet do vojenského tábora, severovýchodně od Filadelfie. La Fayette zde byl chválen a obdivován Washingtonovým štábem, konkrétně generálem Greenem, kolonelem Danielem Morganem a generálem Sullivanem, který požádal o markýzovu pomoc. Sullivan byl předvolán před soud v záležitosti týkající se jeho ztrát u New Yorku a u Brandywinu. La Fayette nabídl Sullivanovi svou podporu. Sullivan byl u soudu nakonec zproštěn viny.⁴⁴

Ačkoliv se La Fayette nadále pokoušel Washingtona přesvědčit, aby mu svěřil velení, nakonec se rozhodl spojit s francouzskou armádou na konci října 1777. Napsal Brogliemu dopis, ve kterém popisoval ambiciózní plán na vojenské tažení proti britskému Karibiku. Dále pak poslal dopis francouzskému předsedovi vlády, hraběti de Maurepas. La Fayette chtěl vést vojenské tažení, které by mu Kongres schválil s Maurepasovým přimluvením. Navrhl, že by v Karibiku naverboval piráty, s nimiž by pak zabraňoval anglickému lodnímu obchodu v Číně a Indii. Tento plán navrhl generál Convey, La Fayette se ho rychle chopil a přijal za vlastní. Mladý markýz se chtěl stát nejen americkým, ale i francouzským hrdinou.⁴⁵

⁴⁴ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 61. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 138. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 42. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 208. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 76. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 43.

⁴⁵ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 64. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 139. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American*

Washington, na přímluvu generála Greena, nakonec poslal Kongresu zprávu, zda by mladému markýzi nemohla být svěřena vojenská divize, neboť se podle něj markýz osvědčil svým charakterem a konexemi, vylepšil svou znalost v anglickém jazyce a v bitvě u Brandywinu prokázal velkou kuráž a vojenské zanícení.

Ačkoliv jeho noha nebyla docela zahojena, La Fayette se přihlásil k napadení Cornwallisových jednotek. Byl přidělen k oddělené jednotce pod Greenovým velením. Opustili hlavní tábor 20. listopadu 1777 a zamířili do vojenského tábora v Haddonfieldu. Greene svěřil La Fayetteovi 350 mužů. Pak markýzi nařídil, aby prozkoumali okolí Gloucesteru, u něhož byl Cornwallis utábořený se svými jednotkami. La Fayette, stále plně nezotavený, se 25. listopadu přesunul k předstuté základně britského vojska. Zde bylo usazeno na tři sta Hessiánů se dvěma děly. Poslal několik mužů, aby na základnu dotíralo z boku, zatímco sám společně se zbytkem vyrazil do nepřátelského středu. Tato taktika se mu vyplatila i přes posilu Červenokabátníků, která dorazila nedlouho po La Fayetteově útoku. Cornwallis se přesunul se svými muži za řeku. La Fayetteův výpad stál britské vojsko okolo 60 mužů, kteří byli zabiti, zraněni či zajati. Společně se svou jednotkou se vrátil do Haddonfieldu, kde podal Greenovi hlášení. Markýz věděl, že jeho plán zamenal malé vítězství pro americké vzbouřence. To samé si uvědomoval i Greene, který podal zprávu Washingtonovi s nadějí, že tato akce mohla pomoci markýzi u Kongresu.⁴⁶

Tato akce byla pro La Fayettea první v pozici skutečného vojenského velitele. Napsal Washingtonovi hlášení, které se odeslalo společně s Greenovým. Washington po dostání obou zpráv s tímto obratem událostí opět

Revolution. s. 42. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 212. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 76.

⁴⁶ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 65. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 54. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 140. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 43. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 213. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 77. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 45.

naléhal na Kongres, a ke své zprávě připojil Greenovo hlášení ohledně průběhu celé vojenské akce, aby mladému markýzi byla udělena vojenská divize. Na Kongres udělalo hlášení patřičný dojem, načež ho nechal vytisknout v několika místních novinách. Kongres si moc dobře uvědomoval, že La Fayetteův zápal a nadšení bylo v kontinentální armádě potřeba, nemluvě o jeho stoupající oblíbě mezi muži. La Fayetteovi byla konečně udělena vojenská divize, původně pod velením generála Stephena. Washington tuto novinu oznámil 4. prosince 1777.⁴⁷

2.1.3. Situace ve Francii

Zpráva o bitvě u Brandywinského potoka dorazila do Francie 2. prosince 1777, následovaná informací o La Fayetteově zranění, porážky u Germantownu a vítězství kontinentální armády u Saratogy. Markýzovo jméno bylo oslavováno společně s britskou porážkou, jako kdyby se jednalo o francouzské vítězství. „*Americké vítězství u Saratogy ovlivnilo Francouze natolik, že se stalo rozhodujícím zvratem války. (...) Po Saratoze viděli Francouzi šanci zasadit nenáviděnému nepříteli tvrdší úder a začali s Američany vážně jednat.*“⁴⁸ Franklin, Deane a Arthur Lee napsali Kongresu, že král Ludvík je ochoten uznat americkou nezávislost a sepsat mezinárodní smlouvu, slibující přátelství a obchodní styky. Ze strany Francie to byl samozřejmě mocenský

⁴⁷ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 68. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 55. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 142. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 44. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 215. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 78. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 45.

⁴⁸ TINDALL, George Brown / SHI, David E. *Dějiny Spojených států amerických*. s. 101.

tah, neboť by vítězstvím Kongresu a kontinentální armády Británie ztratila své americké kolonie, a tudíž by utrpěla její pozice evropské velmoci.⁴⁹

La Fayette napsal dopis vévodovi d'Ayen v prosinci 1777. Informoval jej o jeho úspěchu a svěřenému velení a představil Johna Adamse, který byl v té době na cestě do Francie, aby zde nahradil Deana. Naznačil také, že je v nejvyšším zájmu Francie pomoci Američanům získat nezávislost, a tak zasadit Británii ránu. Napsal také své ženě, ve kterém jí gratuloval k narození jejich druhé dcery a žádal ji, aby pomohla americké věci a pohostila jejich delegáty. La Fayette se však do Francie ještě nehodlal vrátit.⁵⁰

2.1.4. Zima v údolí Forge a kritika Washingtonova velení

Pro Washingtonovu armádu nastala krize. Armádních zásob ubývalo, obchodníci a dovozci dávali přednost Britům. Na začátku prosince 1777 navštívila Washingtonův tábor delegace od Kongresu, která ho nabádala, aby zaútočil na Filadelfii a získal ji zpět. Washington svolal válečnou poradou, kde se jeho generálové shodli, že takový tah by byl příliš riskantní s velkým ztrátami. Armáda trpěla nedostatkem uniforem a potravin. Dne 19. prosince 1777 se přesunula do údolí Forge, dvacet mil na severozápad od Filadelfie. Zima a utrpení v údolí Forge kontinentální armády bylo velké, daleko větší než předešlá zima v Morristownu. „(...) americké vojsko, utábořené v zavšivených

⁴⁹ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 73. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 55. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 143. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 45. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 216. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 79.

⁵⁰ BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 56. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 145. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 47. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 217. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 80.

roubených barácích poblíž Filadelfie trpělo zimou, hladem a nemocemi. Mnozí dezertovali nebo se vzdávali svých důstojnických hodností, a proto Washington varoval Kongres, nepřijdou-li rychle dostatečné zásoby, armádu čeká ‚nevyhnutelně bud‘ vyhladovění, rozklad, nebo rozprášení. ‘‘⁵¹

Washington čelil dalšímu problému – několik vojenských důstojníků ztratilo důvěru v jeho velení a hrozilo, že ho z rozhodnutí Kongresu nahradí generálem Gatesem či generálem Conwayem. Byla tu také možnost pečlivého sledování Washingtona a pravidelné zasílání zpráv o jeho plánech. Conway byl Kongresem jmenován generál majorem a poslán do tábora na konci prosince 1777, kde se generálové a kolonelové rozdělili na podporovatele Conwaye jakožto náhradu Washingtona, a na ty, kteří generála nadále podporovali. Greene, Knox, Sullivan, Stirling, Laurens, Hamilton a La Fayette posílali dopisy Kongresu i za oceán, kde obhajovali Washingtonovu reputaci a schopnosti. Celá aféra byla ukončena Henrym Laureensem na konci ledna 1778, kdy zjistil, že iniciátoři snahy o sesazení Washingtona byli generálové Conway a Mifflin. Washington zůstal ve velení armády.⁵²

2.2. La Fayette ve velení (leden – červenec 1778)

Kongres se rozhodl podpořit revoltu francouzských Kanadánů, o které se doslechl na konci roku 1777. Tato vojenská akce se měla uskutečnit mimo hlavní tábor kontinentální armády. La Fayette se o tomto plánu dozvěděl 20. ledna 1778, o dva dny později mu bylo sděleno, že se má v této akci ujmout

⁵¹ TINDALL, George Brown / SHI, David E. *Dějiny Spojených států amerických*. s. 102. / CHADWICK, Bruce: *The First American Army*. Illinois: Sourcebooks, Inc., 2007., s. 133.

⁵² BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 58. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 146. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 49. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 218. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 81. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 49.

velení. La Fayette odcestoval do Yorku, kde Kongres tuto vojenskou akci autorizoval. Byl to logický krok vzhledem k markýzovu původu. La Fayette však navrhl podmínky, ve kterých odmítl účast Conwayovu účast v akci, požadoval amerického zástupce a povolení, aby si mohl zvolit své důstojníky. Požadoval také, aby zůstal pod Washingtonovým velením. Kongres mu tyto podmínky odsouhlasil. Na La Fayettea mělo čekat vojsko čítající dva a půl tisíce mužů v Albany společně s dvou set tisíci dolary v papírech. Tento plán však ztroskotat; markýz odcestoval do Albany v únoru 1778, kde našel zuboženou vojenskou jednotku dvanácti stovek mužů. Ačkoliv se La Fayette pokoušel setrvat a něco udělat se svou bezvyslednou situací, bylo mu jasné, že se vzhledem ke stavu jeho mužů výprava nekonala. La Fayetteovi napsal stížnost Kongresu, ve které obviňovala Conwaye a Gatese, že ho touto akcí chtěli veřejně potupit. Přesto se ujal svého svěřeného mužstva, splatil většinu z vojenských peněz, které utratil v Albany a přesunul se k New Yorku, kde se k němu připojil Kalb. Kongres 2. března odsouhlasil La Fayetteovu žádost vojenskou akci odvolat a vrátit se k Washingtonovi. Kongres společně s Washingtonem a Henrym Laurenssem se zasloužili za zachování La Fayetteovy pověsti, dobře si vědomi toho, že tato událost mohla markýze potupit v očích vojska.⁵³

La Fayette se po nepodařené akci v Albany rozhodl odjet společně s Kalbem za generálem Philipem Schuylerem. Kongres pověřil Schuylera, aby vyjednával s Irokézy a dalšími blízkými kmeny. Schuyler doufal, že La Fayette bude mít, jakožto Francouz, větší apel na Irokéze skrz jejich staré svazky a doufal ve spojení proti Britům. La Fayette dorazil za generálem k řece

⁵³ BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 60. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 147. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 50. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 219. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 82.

Mohawk. Irokézové začaly říkat markýzi *Kayeheanla*, obdivující se jeho zářivé uniformě a darům, které jim věnoval.⁵⁴

Po úspěšně uzavřeném spojenectví se markýz odebral do Johnstownu, kde hrozila vzpoura kvůli neproplacenému žoldu. La Fayette srovnal zdejší dluh, načež se vrátil do Albany, kde očekával další rozkazy od Gatese a Kongresu. Gates nařídil Kalbovi a La Fayetteovi vrátit se zpátky do údolí Forge, kde měl La Fayette předat velení Conwayovi, což markýz pochopil jako urážku proti své osobě.⁵⁵

Kongres si byl dobře vědom, že taková zpráva mohla být pro markýze urážející, proto nařídil Washingtonovi, aby povolal zpátky oba francouzské důstojníky. La Fayette si po jeho dopise uvědomil, že překročil určité meze a omluvil se oběma starším mužům za svoji horkokrevnost. Toho samého dne, 20. března 1778 poslal rovněž oficiální zprávu předsedovi Kongresu, kde mu děkoval za možnost sloužit kontinentální armádě, jakožto formu omluvy.

La Fayette se s Kalbem vrátili do údolí Forge na začátku dubna 1778. V té době se k Washingtonovi přidal Frederick William Augustus, baron von Steuben, který zde fungoval v pozici inspektor generála a jal se cvičit jednotky v pochodu a vojenském drilu, který znal z pruské armády včetně jednotlivých formací. La Fayette Steubenovi nebyl nikdy nakloněn, přesto akceptoval a obdivoval barona za jeho práci s vojskem.⁵⁶

Na jaře 1778 po neúspěšné výpravě v Albany se La Fayette stal Washingtonovým správcem zahraničních věcí. Jeho korespondence do Francie

⁵⁴ BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 66. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 149. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 51. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 220. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 84. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 53.

⁵⁵ BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 66. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 150. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 52. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 223. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 85

⁵⁶ CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 55.

houstla, podporující americkou věc. Franklin společně s Vergannesem ve Francii dohodli plán, který pak předložili králi a jeho vládě; Francie si ponechá kolonie v Karibiku, uzná nezávislost Spojených států a vyšle povstalcům podporu v podobě zbraní a šatstva. K Francii se přidalo také Španělsko. Dohody byly podepsány 6. února 1778.⁵⁷

La Fayette se však musel vypořádat s peticemi francouzských důstojníků, kteří chtěli získat místo v kontinentální armádě, málokdo však dokázal mluvit anglicky na potřebné úrovni. Markýz přesto zřídil s Washingtonovou podporou „*corps d'étrangers*“, skládající se ze zahraničních důstojníků. Markýz měl pod svým velením Irokéze, jejichž schopné válečníky nechal povolát v dubnu do údolí Forge. Irokézové poslali okolo padesáti mužů, kteří se dostavili na začátku května a spadali pod markýzovo velení.⁵⁸

Na začátku května přicestoval do tábora Simeon Deane, bratr Silase Deana, který Kongresu a generálovi přinesl zprávy o podepsaných dohodách. La Fayette stál před nelehkou volbou – mohl se vrátit zpátky do Francie a velet francouzským jednotkám, nebo nadále setrvat pod Washingtonovým velením. Markýz se rozhodl zůstat.⁵⁹

Washingtonova armáda narostla na počet třinácti tisíc mužů proti deseti tisícům britských sil. Morálka mužstva po nepříznivé zimě vzrostla. Kongres proto naléhal na Washingtona, aby se pokusil získat Filadelfii zpět.

⁵⁷ BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 70. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 151. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 54. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 224. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 86

⁵⁸ BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 71. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 153. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 56 / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 227. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 87. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 58.

⁵⁹ BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 72. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 155. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 57. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 230. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 89.

Washingtonova válečná porada se proto rozhodovala, zda napadnout New York, Filadelfii, nebo Rhode Island. Prozatím však zůstali nečinní a čekali na pohyb britských sil.⁶⁰

Britové se pod nečekaným náporom politických spolenectví Francie s povstalci rozhodli přesunout Howeovo vojsko z Filadelfie do New Yorku a na Rhode Island. Jednotky v Kanadě měly zůstat defenzivní, pokud by se kontinentální armáda pokusila zaútočit. Pokusy o příměří ztroskotaly na britském odmítnutí udělit Spojeným státům nezávislost. Howe dostal příkaz vrátit se do Británie a přenechat velení generálu Clintonovi.⁶¹

Pro La Fayettea se naskytla další vojenská příležitost začátkem května – zvědové donesli zprávu o britském pohybu. Washington svěřil La Fayetteovi velení nad dvěma tisíci vojáky společně s Irokézy a pěti kanony 18. května. Washington vydal rozkaz, aby La Fayette zjistil místo přesunu nepřítele z Filadelfie, varoval jej však, aby se neuváženě nepouštěl do přímého boje a zůstal, pokud to bylo možné, nezpozorován. V této chvíli byly podstatnější informace, které La Fayette mohl získat, nikoliv ztráty, které mohl svým útokem způsobit. La Fayette však neuposlechl Washingtonových rozkazů a utábořil se na dva dny poblíž Germantownu a s výhledem na Filadelfii, odkud mohl vysílat do města zvědy.⁶²

Generál Howe se však o jeho pozici dozvěděl a vyslal s Clintonem vojenskou sílu osmi tisíců mužů, aby markýze a jeho muže sevřeli ze tří stran

⁶⁰ BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 72. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 157. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 58. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 231. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 90.

⁶¹ BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 73. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 159. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 60. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 233. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 91.

⁶² BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 74. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 160. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 61. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 234. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 93.

tábora. La Fayette se o blížících jednotkách včas dozvěděl a přikázal své muže k ústupu podél řeky, což byla jediná strana nekrytá Brity. Vyslal malou skupinu mužů s puškami, aby střelami odvedli nepřítelovu pozornost, a pak se stáhli do blízkého lesa. Zatímco La Fayette se úspěšně vyhnul vojenskému střetu, Červenokabátníci se se setkali uprostřed, všechny tři jednotky překvapeny markýzovým nečekaným únikem. La Fayette bezpečně přešel se svými muži přes řeku, zatímco vyčerpaní a rozrušení Britové se obrátili zpátky k městu. Washington přivítal La Fayette s velkou chválou, jeho jméno a okamžité rozhodování vyzdvihl v následujícím hlášení Kongresu.⁶³

2.2.1. Bitva u Monmouth Court House

Washington nadále stál před nelehkým rozhodnutím – zda se pokusit o přímý střet s Clintonem, nebo jeho vojsko pronásledovat a pokoušet se dorážet z různých stran. Clinton si byl dobře vědom své nevýhody, věděl, že by měl opustit Filadelfii, neboť počet povstalců vzrostl, přesto cesty směrem k New Yorku měly špatný terén a začaly být blokovány milicí. Mosty byly zničeny. Clinton vyrazil se svým vojskem k Bordentownu, čekal na pohyb amerických vojsk, aby se mohl pak rozhodnout, kterou cestou by bylo nejbezpečnější pochodovat na New York.⁶⁴

Kontinentální armáda se díky Steubenově novému výcviku pohybovala daleko rychleji než předtím. Opustila údolí Forge 18. června. O pět dní později dosáhla Hopewellu, ležícího jižně od Princetону, kde se Washington dozvěděl o pozici britských vojsk. Správně odhadl Clintonův plán, přesto svolal válečnou poradu 25. června. Mnoho generálů, včetně La Fayettea, Greena a

⁶³ CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 66.

⁶⁴ BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 75. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 165. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 64. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 240. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 95.

Steubena bylo pro přímý střet, jiní však navrhovali napadat je ze stran malými jednotkami. Washington se rozhodl pro kompromis. Sestavil jednotku o patnácti stovkách mužů, kteří měli napadat Clintonova křídla, vedenou kolonělem Charlesem Scottem. La Fayette, podporován dalšími důstojníky, Greenem, Steubenem, Duportaiem, Hamiltonem a Waynem předal Washingtonovi žádost, aby zvětšil vyslanou jednotku o půl tisíce mužů, zatímco hlavní armáda by se měla pokoušet napadat střed a využít každé příležitosti k oslabení nepřítele. Washington nakonec tento návrh přijal a zvýšil počet mužů na čtyři tisíce. Jejich velení nabídl nejdřív generálu Leeovi, ten však odmítl. Jednotka tedy byla svěřena La Fayetteovi, s Waynem jako jeho zástupcem.⁶⁵

Britská armáda byla ve špatném stavu, sužovaná nadmírným vedrem. Lee se nakonec opět přihlásil o velení nad jednotkami, které mu bylo nakonec jako služebně staršímu generálovi uděleno. Washington markýzi svěřil jednotku, která měla napadat posílenou zadní část Clintonova vojska. La Fayetteovi muži pak měli být podpořeni Leeovou jednotkou v podobě posil. Jakmile se muži spojili, La Fayette měl nad nimi předat plné velení staršímu generálovi.⁶⁶

To však nebyl ten nejlepší plán, neboť Lee s taktikou boje a počtem mužů nesouhlasil a La Fayette byl až příliš bojechtivý. Společně s Hamiltonem, který byl vyslán s několika zvědy napřed, lokalizovali nepřítele poblíž Monmouth Court House. Markýz byl nedočkavý, přesto potřeboval zásoby a další rozkazy od Washingtona. Počasí je také zpomalovalo, neboť byli nadále sužováni vedrem, které nutilo La Fayettea zastavit se na cestě k

⁶⁵ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 70. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 166. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 66. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 242. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 96.

⁶⁶ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 71. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 167. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 67. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 243. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 97.

Monmouthu, aby se jeho muži občerstvili. Tam svolal vlastní válečnou poradu, odkud poslal dopis generálovi, že jeho důstojníci chtějí zaútočit na Červenokabátníky přímo a okamžitě. Washington mu odpověděl s naléháním, aby počkal na jeho posily, které byly zastaveny blátivým terénem a bouřlivým počasím. La Fayette však byl nucen špatnou komunikací, horkem a nedostatkem zásob odvrátit svůj plán k útoku a ohlásil Washingtonovi, že 27. července namířil k Englishtownu, kde se měl setkat s Leeovým vojskem. Lee markýzi svěřil velení nad Waynovými a Scottovými oddíly. Avšak když byl markýz přichystán k útoku, Lee ho odvolal zpátky, neboť se mu neshodovaly informace od zvěděů a nebyl schopen se rozhodnout o dalším postupu. Nakonec byly markýzi přiděleny tři Waynovy bataliony a několik střelců. Ti měli zaútočit na nepřítelovo jižní křídlo. La Fayette se svými muži hledal dobrý terén k útoku, ostatní generálové však jeho pohyb zaměnili za ústup. Kontinentální armáda neměla pod Leeovým velením dobře zformovaný plán, ani linii. La Fayette se ocitl pod náhlým útokem zprava. Markýz se stáhl zpátky, pokoušel se získat lepší postavení k znovuzahájení útoku, to se mu však nepodařilo. Lee se pokoušel neúspěšně utvořit pevnou vojenskou linii. Na obou stranách muži padali spíše než pod nepřátelskými ranami horkem a žízni. Leeovo velení se rozpadalo, jeho rozkazy nebyly vyslyšeny. Lee se snažil jednotlivé oddíly seskupit, avšak neúspěšně. Britové využili tohoto zmatku v kontinentální armádě, přesto nedokázali své výhody plně využít, neboť dorazil Washington se svými silami a zformoval pevnou linii. Vyslal Stirlinga na levé křídlo, La Fayette velel druhé linii, kde měl být podporou pro možný ústup. Tam markýz získal znovu pevnou půdu pod nohama. Když Clinton zaútočil na levé křídlo, La Fayette zatlačil jeho Červenokabátníky zpátky, aniž by dokázali vystřelit.⁶⁷

⁶⁷ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 73. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 168. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 68. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 247. / GAINES, James R. *For Liberty*

Bitva u Monmouth Court byla nejdelší z války za nezávislost. Byla tak poslední bitvou pod Washingtonovým přímým velením do roku 1781 a posledním velkým střetem na severu. Washington se s Clintonem střetl „(...) v nerozhodné bitvě, v níž obě strany ztratily asi tři sta mužů. Nato Clintonovy oddíly proklouzly do New Yorku, zatímco Washington zaujal postavení severně od města na Bílých pláních.“⁶⁸

2.3. Francouzské spojení (červenec 1778 – leden 1779)

Francouzská posila dvanácti lodí doplula k Marylandu pod vedením admirála a vévody Charlese d'Estainga. La Fayette, jak se od něj předpokládalo, se chopil iniciativy jakožto prostředník mezi Francouzi a americkými vzbouřenci. D'Estaing byl jeho vzdálený příbuzný a neuměl ani slovo anglicky stejně, jako Washington neuměl francouzsky. Markýz, navzdory své neochvějné víře ve Washingtona, se vždy považoval v první řadě za Francouze a vždy upřednostňoval svou zemi. Navzdory ochoty Francie potupit Brity bylo spojení nadále křehké. Admirál měl přesné instrukce, aby za každou cenu zachoval loďstvo, aniž by věděl přesnou velikost britských sil. La Fayette mu okamžitě přispěchal na pomoc, najal za vlastní peníze zvědy, aby podávali admirálovi hlášení o nepříteli. Francouzská pomoc nyní Američanům umožňovala využít loďstvo spojené s pešími silami. K novému útoku proti Britům se nabízel Newport u Rhode Island, malý prosperující přístav, který bylo okupován Brity.⁶⁹

and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions. s. 98. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette.* s. 70.

⁶⁸ TINDALL, George Brown / SHI, David E. *Dějiny Spojených států amerických.* s. 102. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions.* s. 130, s. 117. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette.* s. 75.

⁶⁹ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered.* s. 73. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds.* s. 75. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette.* s. 170. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution.* s. 70. / CLARY, David A.

Při plánování útoku však nastaly komplikace. Američtí generálové Francouzům příliš nevěřili, proto La Fayette navrhl, že bude velet francouzským oddílům na pevnině. S tím však Sullivan a Greene silně nesouhlasili; jeho návrh pochopili jako urážku americké armády a pokud by bylo jeho požadavku vyhověno, La Fayette by povýšil nad oba starší generály. Admirál d'Estaing odmítl markýzův návrh, avšak se slibem, že bude jeho zástupcem ve velení. Greene a Sullivan nadále pokračovali v plánování bez La Fayettea, aniž by měli v plánu využít francouzské pomoci a rozhodli se pro brzký útok. Admirál se stáhl z obléhání ve chvíli, kdy se na obzoru objevila britská flotila nepocházející z Newportu. Toto rozhodnutí bylo poněkud unáhlené, neboť připlouvajících lodí nebylo mnoho. Po jeho ústupu se strhla silná bouře, která trvala tři dny a silně poničila francouzské lodě. D'Estaing chtěl nechat lodě opravit v Bostonu, protože zdejší materiály byly levné a zajištění oprav bezpečné. To by však znamenalo vzdát se Newportu. Američtí generálové nesouhlasili, admirál přesto odplul. Greene a Sullivan toto rozhodnutí brali jako zradu a společně napsali admirálovi urážlivý dopis. La Fayette, který se snažil obě strany původně usmířit, prohlásil, že se nebude nechávat spojovat s generály, kteří urazili jeho národní hrdost. Greene a Sullivan poté napsali admirálovi omluvu. Zdálo se však, že Newport byl prozatím pro kontinentální armádu ztracen. La Fayette opustil Newport a odcestoval do Bostonu, aby se zde znovu pokusil u Kongresu získat svolení k vojenské akci do Kanady, což se opět setkalo s neúspěchem.⁷⁰

Na konci září 1778 se veškeré vojenské akce kvůli blížící se zimě pozastavily. K La Fayetteovi se donesly zprávy o možném francouzském

Adopted son. s. 247. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions.* s. 104.

⁷⁰ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered.* s. 76. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds.* s. 75. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette.* s. 171. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution.* s. 71. / CLARY, David A. *Adopted son.* s. 250. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions.* s. 108.

napadení Británie následujícího jara. La Fayette se rozhodl vrátit domů. Na konci října odcestoval do Filadelfie, kde znovu zasedal Kongres, a žádal ho o povolení odjet do Francie. Kongres souhlasil a ujistil markýze, že se bude moci navrátit do Ameriky se stávajícím titulem generál majora. Markýz odjel do Bostonu, odkud měl odplout do Francie, jeho odjezd byl však pozdržen. Když konečně dorazil do Bostonu, Kongres zajistil markýzovi loď *Alliance*, která ho měla odvést zpátky do Francie. Fregata vyplula z přístavu 11. ledna 1799 a markýz se po roce a půl vracel do rodné země.⁷¹

2.4. La Fayette ve Francii (únor 1779 – březen 1780)

Alliance doplula do přístavu Lorient 6. února 1779. Ačkoliv mu byla veřejnost nyní nakloněna, pro vládu byl stále aristokratem, který neuposlechl králových rozkazů. Markýz učinil smělý krok a ukázal se u dvora 11. února na bále prince de Poix, bratrance jeho ženy. Následující den se setkal s Maurepasem a na konci jejich jednání vystupoval markýz jako neoficiální mluvčí amerických osad. Ačkoliv si vláda byla dobře vědoma jeho vzrůstající popularity, musela si zachovat tvář, proto byl na mladého markýze uvalen trest v podobě domácího vězení. Na tomto potupném, přesto mírném trestu bylo znát, jak se změnil všeobecný pohled na americké vzbouřence v očích Francie a představitelů její vlády. Markýz si jej musel odpykat v Hôtel de Noailles, kde směl vidět pouze členy rodiny. La Fayette se poté stal jednou z předních osobností dvora. Měl mnoho obdivovatelů, kteří pořádali bankety, bály a hostiny na jeho počest. Markýz napsal 19. února omluvný dopis králi, ve kterém prosil o odpuštění za svou neposlušnost. Král byl však nyní spojencem

⁷¹ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 91. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 80. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 172. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 72. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 251. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 110. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 89.

amerických vzbouřenců a byl si stejně dobře vědom toho, že se od něj přijetí omluvy očekává. Markýzi bylo odpuštěno.⁷²

Na začátku dubna byl povýšen na *mestre de camp*⁷³, kdy mu bylo dovoleno koupit za osmdesát tisíc livrejů regiment králových dragounů. Markýz však nadále podporoval své americké přátele, ačkoliv při koupi regimentu doufal v brzkou vojenskou akci proti Britům v Evropě.⁷⁴

Markýz nadále spolupracoval s admirálem d'Estaingem. Oba si byli dobře vědomi stavu kontinentální armády, proto se obrátili na Vergennese a Maurepase. Markýz oběma ministrům psal dopisy obsahující návrhy, plány a prosby, jak by mohli zámořským spojencům pomoci. Také se nadále snažil získat prostředky a souhlas se svou expedicí do Kanady téměř okamžitě po návratu do vlasti. Vergennes mu tento plán zamítnul. Jacques Necker, ministr financí, byl silně proti, neboť si byl vědom dalších výdajů, které by tato výprava přinesla.⁷⁵

Francie nebyla tím nejvhodnějším spojencem amerických povstalců; Necker předstíral udržování státního rozpočtu, aby se mu to však podařilo, uzavíral půjčky s vysokými úroky. Náklady dvora spojené s fundováním války a nezdaněním šlechty předcházely pádu monarchie. Amerika však potřebovala

⁷² AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 93. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 80. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 173. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 74. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 254. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 112. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 90.

⁷³ Ekvivalent kolonela.

⁷⁴ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 94. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 82. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 176. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 75 / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 255. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 114 / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 93.

⁷⁵ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 95. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 83. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 178. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 79. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 257. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 116.

peníze. Měna Kongresu se den ode dne snižovala a Washingtonova armáda se začala peněžními nedostatky pomalu rozpouštět.

La Fayetteova kanadská výprava tedy byla úplně zamítnuta. Markýz však nadále doufal ve válečný střet s Británií. La Fayette navrhl, aby v době plánování vojenské invaze do Británie se mezitím napadaly britské přístavy. Vláda dva měsíce takový návrh zvažovala, nakonec však byl zamítnut. La Fayette se snažil nadále podávat návrhy, které však byly jeden po druhém zamítnuty Maurepasem. Navzdory této skutečnosti jej ministr nadále nepřestával podporovat, neboť si byl vědom, že jeho popularita u lidu je prospěšná vládní pokladně.⁷⁶

Francie byla ve zvláštní situaci – král s královnou se příliš o politiku nezajímali a Maurepasovi v jeho pokročilém věku záleželo na setrvání v úřadu. Vergennes se nadále snažil udržovat spojenectví mezi Francií a americkými vzbouřenci. La Fayette přese všechny snahy ztratil svou původní pozici u dvora a byl poslán se svým regimentem do Saintes, navzdory protestům Maurepase a Vergennese. Přes toto omezení se La Fayette hodlal možného střetu s Brity zúčastnit. K otevřené podpoře americkým vzbouřencům se přihlásilo i Španělsko 21. června 1779. Početná armáda byla usazena u Bretagne, blízko přístavům, pod velením maršála Broglieho, vévodova bratra.⁷⁷

La Fayetteův regiment byl přesunut ze Saintes do St. Jean d'Angély, blíže Paříži a Bretogni. Jeho jednotka byla rozšířena pěším regimentem, kterému původně velel markýz Voyer, jenž byl povolán do Versailles. La Fayette si mezi muži získal značnou popularitu, neboť se o svou jednotku staral, zároveň však vyžadoval dodržování přísné disciplíny. Nadále si vyměňoval

⁷⁶ CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 97.

⁷⁷ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 97. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 86. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 181. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 80. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 260. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 118.

korespondenci s některými členy Kongresu a Georgem Washingtonem. Markýz se vrátil do Versailles, aby se zde setkal s vévodou a nadporučíkem Vauxem. Vaux přidělil markýzovi velení nad přední linií ve francouzské invazi proti Britům. Francouzská armáda čítala okolo třiceti tisíc mužů z Normandie a Bretogne s potřebnými zásobami a municí. Spojená flotila francouzských a španělských lodí měla zaútočit pod velením vévody d'Orvillierse. La Fayetteovi byly přiděleny regimenty grenadierů, které měly být předvojem.⁷⁸

Markýz se však nadále snažil podporovat zámořské spojence. V Paříži společně s Franklinem navrhl propagandistickou protibritskou kampaň, která měla pozvednout spojené kolonie. Na konci června odcestoval do Le Havre, kde na něj čekaly jeho oddíly. Rozkazy však nebyly vydány. V polovině července netrpělivý markýz napsal vládě a žádal je o vojenskou podporu americkým vzbouřencům. Pokud La Fayette nemohl být součástí francouzské invaze do Británie, byl rozhodnut velet oddílům, s nimiž by se plavil zpátky do Ameriky na pomoc kontinentální armádě. Ve francouzské armádě však bylo mnoho nadřazených a starších důstojníků, kteří by si La Fayetteovo požadované místo mohli nárokovat, přesto Vergennes slíbil, že na začátku roku 1780 vyšle americkým povstalcům vojenskou posilu vedenou markýzem. La Fayetteovi však nebylo dovoleno vrátit se do Versailles, aby s těmito plány mohl jakkoliv postoupit. Musel setrvat v Le Havre, odkud psal dopisy Kongresu, Washingtonovi a své rodině, zatímco veškeré snahy o invazi do Británie se kvůli pomalé francouzské flotile a špatnému počasí nezdařily a 17. října 1779 byl tento plán definitivně zamítnut.⁷⁹

⁷⁸ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 101. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 87. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 183. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 82. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 30. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 265. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 120. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 100.

⁷⁹ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 103. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 89. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 184. / BRIS,

V prosinci bylo La Fayetteovi umožněno vrátit se domů. Začátkem roku se znovu pokoušel získat zásoby pro kontinentální armádu, jejíž situace byla nyní ještě horší než v zimě 1778 v údolí Forge. Maurepas s Vergennesem nakonec svolili, nemohli však svěřit mladému markýzi velení za oceánem, proto se rozhodli pro kompromis. Markýz se měl vrátit do Ameriky jako americký důstojník, zatímco francouzské jednotky budou pod velením vévody Rochambeaua, který bude s La Fayettem plně spolupracovat. Král jmenoval vévodu generálporučíkem. La Fayette se rozhodl odplout dříve než Rochambeauovo vojsko. Opustil Paříž 6. března 1780 a 10. března se nalodil na *Hermione* v přístavu Rochefort. Loď vyplula 14. března, avšak krátce po vyplutí ji zastihla bouře, proto se loď musela vrátit do přístavu, odkud vyplula napodruhé, tentokrát úspěšně, 20. března. Cesta trvala třicet osm dní. *Hermione* zakotvila u Marblehead v Massachussetts 27. dubna 1780.⁸⁰

2.5. Podruhé v Americe (duben – prosinec 1780)

La Fayette byl druhý den po svém příjezdu slavnostně přivítán v Bostonu guvernérem Hancockem a zdejšími důstojníky. Ohlásil zprávy od francouzského krále, který armádě slíbil šest tisíc mužů společně se zásobami, oděvy a municí. Markýz po zdlouhavém zařizování zajistil bezpečné příplutí pro francouzskou flotilu, aby je britské lodě vyslané z Rhode Islandu nemohly ohrozit. La Fayette měl nařízeno odjet do Filadelfie a ohlásit se u Kongresu,

Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 84. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 33. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 268. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 122. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 102.

⁸⁰ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 104. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 92. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 186. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 87. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 34. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 270. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 124.

kterému hodlal podat zprávy o novém vývoji událostí. Také měl předložit několik Vergennesových návrhů, mezi nimiž bylo napadení původně španělské Floridy, kterou nyní okupovali Britové. Tento krok měl posílit španělské spojení. Dále pak navrhoval obsazení New Yorku, které měl v držení nevelký oddíl mužů, což by přivedlo pozornost britské armády, která byla nyní soustředěna na jih. La Fayette dorazil do hlavního štábu v Morristownu v New Jersey 10. května, kde byl osobně přivítán Georgem Washingtonem. Generál spravil La Fayette o situaci armády – muži hladověli, uniformy se rozpadaly včetně obuvi, mnozí z nich měli na sobě pouhé cáry. Kongres neměl na žold peníze. Bez oděvů, finančních prostředků a zásob se armáda za několik měsíců zmenšila na pár tisíc mužů, kteří byli v zuboženém stavu. La Fayette byl po setkání s Washingtonem poslán do Filadelfie, kde 16. května předložil Vergennesovy návrhy Kongresu. Aby markýz pomohl americké věci, přivezl deset tisíc livrejů ve zlatě z vlastního účtu. Zatímco Kongres svolával jednotlivé generály a jejich jednotky, zpráva o připlouvající francouzské flotile vrhla události znovu do pohybu. La Fayette posílal dopisy Vergennesovi, ve kterých ministra prosil o zaslání dalších zásob americké armádě. O čtyři dny později se markýz vypravil zpátky do hlavního štábu.⁸¹

S příchodem jara se Washington rozhodl zaútočit na New York, přesto armádě nadále chyběli muži a zásoby. Francouzská flotila stále nepřiplouvala, neboť francouzští ministři nebyli schopni obstarat dostatek lodí. La Fayette posílal dopisy několika evropským vládám a žádal je o pomoc americkým vzbouřencům. Markýzi bylo svěřeno samostatné velení nad tisíc osmi sty

⁸¹ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: La Fayette Rediscovered*. s. 105. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 93. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 190. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 92. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 35. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 273. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 127. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 103.

padesáti pěšáky, čtyřmi kanony, stovkou střelců a tří sty mužů kavalérie (avšak pouze se sto padesáti koňmi).⁸²

Nakonec bylo z Francie vysláno pět tisíc mužů pod velením Rochambeaua a Charlese Ternaye společně s důstojníky – vévodou Noailles, rytířem Francoisem Reném de Chastelluxem, Alexandrem de Lamethem a hrabětem Fersenem. Jejich plavba trvala sedmdesát dní a do Newportu dorazili 10. července ve špatném stavu. Rochambeau po příjezdu byl ochoten být přiřazen pod Washingtonovo velení, ačkoliv francouzské jednotky spadaly pod přímý Rochambeauův rozkaz. Mezi Washingtonem a Rochambeauem se uskutečnila výměna několika zdvořilostních dopisů, neboť francouzské vojsko nebylo připraveno k okamžitému pochodu.⁸³

La Fayette se z Filadelfie vrátil do hlavního štábu, francouzské zdržení však považoval za výmluvu a proto nepřijal Rochambeaua příliš přátelsky. La Fayette na své cestě do Newportu zajistil zásoby střelného prachu pro kontinentální armádu, kterou nechal zaslat do Morristownu. Do Newportu dorazil 24. července, kde se měl setkat s Rochambeauem. Zde se však setkal se zklamáním a nesympatiemi – místo slíbených šesti tisíc dorazilo o tisíc méně, přičemž většinu zásob museli zanechat kvůli nedostatku lodí ve Francii. La Fayette při tomto setkání oznámil starším důstojníkům, že Clinton nejspíš plánuje útok na Newport, navrhl jim tedy, aby na britské síly zaútočili jako první. Tento návrh mu byl zamítnut, ačkoliv si La Fayette stál za svým.

⁸² AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 106. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 95. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 192. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 93. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 37. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 275. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 130. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 108.

⁸³ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 107. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 194. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 95. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 38. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 278. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 133.

Washington v případě, že by se Clinton skutečně přesunul do Newportu, byl rozhodnut zaútočit na New York, přikázal však La Fayetteovi, aby zůstal s francouzskou flotilou. La Fayette se chtěl k Washingtonovi přidat, Rochambeau ho však zadržel. Markýz svou mladickou nerozvážností pokoušel trpělivost starších důstojníků, které neustále přemlouval k udělení rozkazů a pohybu vojska do akce navzdory tomu, že ani francouzská, ani americká armáda nebyla na jeho plány připravena.⁸⁴

Na začátku srpna se markýz vrátil zpátky do Morristownu, kde se pokoušel Washingtona přesvědčit, aby zaútočil na New York, přičemž ve své mladické netrpělivosti a popudlivosti poslal Rochambeauovi a Ternayovi dlouhý urážlivý dopis, ve kterém je nepřímě označil za zbabělce. La Fayette si nedlouho na to uvědomil možné následky, proto 18. srpna poslal Rochambeauovi omluvný dopis, který generálporučík přijal. Tato rozepře s Rochambeauem markýze nijak osobně, ani pozičně nezasáhla – nadále velel své divizi, cvičil je a pokoušel se hledat zásoby. Později se Rochambeau mohl počítat za markýzovi blízké přátele.⁸⁵

Do hlavní štábu se donesly zprávy o Gatesově porážce před Camdenem v Jižní Karolíně a britské blokádě u Brestu, která zabraňovala plavbu francouzským lodím. Generál se rozhodl vyjet za francouzskými veliteli do Hartfordu v Connecticutu. Doprovázeli ho La Fayette, Hamilton a Henry Knox. Na své cestě se setkali s major generálem Benedictem Arnoldem, který

⁸⁴ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 119. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 96. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 195. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 96. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 40. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 280. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 135.

⁸⁵ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 121. / BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 97. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 196. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 97. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 42. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 281. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 136.

jim pomohl přeplavit se přes řeku. S Rochambeauem a Ternayem, kteří přicestovali z Newportu, se setkal 21. září a společně s La Fayetteem jakožto jejich prostředníkem a zapisovatelem se uzavřeli do jednacích místností. Všichni tři velitelé se shodli na tom, že armáda potřebuje další francouzskou pomoc v podobě peněz, mužů a munice. Markýz psal dopisy ministrům, zatímco se Ternay a Rochambeau s Washingtonem shodli, že útok na New York ještě pozdrží do příchodu hraběte Luca de Guichena, jehož flotila hlídkovala v Karibiku. Na cestě zpět do hlavního štábu byli nečekaně zrazeni major generálem Arnoldem, který prodával informace o kontinentální armádě Britům. Kongres svolal vojenský soud, prošetřující Arnoldova pobočníka, 29. září 1780, ve kterém zasedal také La Fayette společně s Knoxem, Stirlingem a dalšími jedenácti generály.⁸⁶

La Fayette nadále psal Vergennesovi do Francie, prosící o peněžní podporu. Nadále také navrhoval vojenské akce proti Britům, které však Washington zavrhoval. On sám investoval do kontinentální armády ze svých vlastních peněz.⁸⁷

2.6. Stíhání a přesuny vojenských jednotek (leden 1781 – květen 1781)

Po zimě 1780 se zdálo, že budou snahy amerických vzbouřenců neúspěšné. La Fayette byl 1. ledna 1781 pověřen vyjednáváním Pensylvánských vzbouřeneckých oddílů kontinentální armády. Jeho snahy

⁸⁶ BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 99. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 197. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 98. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 43. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 282. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 137.

⁸⁷ BERNIER, Olivier. *Lafayette: Hero of Two Worlds*. s. 100. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 198. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 100. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 45. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 283. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 139.

přesvědčit muže, aby se vrátili zpátky do armády, však byly neúspěšné. La Fayette opět vyslal několik dopisů naléhajících na francouzské ministry, že na jejich finanční pomoci závisel osud celé americké revoluce.

Po zničení části britských lodí poblíž Long Islandu nyní mělo francouzské loďstvo převahu. Washington vyslal k Rochambeauovi, aby mu propůjčil muže. Francouzi slíbili vyslání eskadry. V hlavním štábu však nadále panovala nenávist vůči generálovi Arnoldovi, který byl nyní na straně Britů. Jednotky generála Arnolda se po úspěšném rabování a střetu s kontinentální armádou usadili poblíž Portsmouthu. Když se o těchto novinách dozvěděl Washington v únoru 1781, sjednotil lehkou divizi, která měla být vyslána pod La Fayetteovým velením do Virginie. Vysvětlil markýzi svou zastírací taktiku, ve které to mělo vypadat, že markýz pochoduje se svým oddílem na Staten Island. Markýz se společně s dvanácti stovkami mužů vydali na cestu. Když k Washingtonovi dorazily zprávy o tom, že Rochambeau vyslal eskadru k zálivu Chesapeak, vyslal La Fayetteovi rozkazy. Měl doputovat k Elktonu, kde se měl setkat s francouzskými loděmi a přeplovat do Virginie. Jakmile by dosáhl cíle, měl vydat vlastní rozkazy podle zdejší situace a svého uvážení. Pokud by však chtěl napadnout Arnolda, měl tak učinit, aniž by generál neušel svému trestu. Pokud by se La Fayetteovi podařilo Arnolda zajmout osobně, pak měl vykonat rozsudek. Washington mezitím poslal zprávy Kongresu o La Fayetteově úkolu, zatímco za jeho oddíly vyslal ještě brigádu mužů z New Jersey společně s pensylvánským batalionem. Mezitím se však francouzské lodě setkaly s příliš mělkými vodami u Chesapeaku, proto se vrátily zpátky do Newportu.⁸⁸

⁸⁸ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 200. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 103. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 47. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 285. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 132. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 109.

Dne 1. března La Fayette obdržel od Washingtona zprávu, že se celá francouzská flotila poplaví do zálivu, společně s jedenácti stovkami mužů. Měli vyplout 5. března, takže La Fayette dorazí do Elktonu před nimi.⁸⁹

Cornwallis a jeho britské síly se mezitím přesouvaly do Virginie, společně s touto zprávou Washington varoval La Fayette, že by se Arnold mohl pokusit se svými muži přemístit předtím, než markýzi dorazí na pomoc francouzské loďstvo. La Fayette se proto měl přemístit do Severní Karolíny, zastavit Arnolda a podpořit vojenské jednotky generála Greena.

V této době markýz navázal přátelství s Thomasem Jeffersonem, které začalo výměnou zdvořilostních dopisů, ve kterém Jeffersona žádal o pomoc jeho mužům a dodání zásob. Jejich přátelství pak bylo doživotní i poté, co se markýz nadobro vrátil do Francie.⁹⁰

Markýz dorazil do Elktonu 2. března. Protože se zdálo, že francouzská flotila nedorazí, markýz naléhal na místního guvernéra Thomase Sima Leeho o propůjčení lodí. La Fayetteova provizorní flotila vyplula 8. března, kdy francouzská flotila vyplula z Newportu. Do Yorktownu dorazil 14. března 1781. Bez francouzské podpory však nevěděl, jak dále postupovat. Když se však dozvěděl o jejich vyplutí, rozhodl se plánovat útok na Portsmouth. Dopadení Arnolda se mu prozatím zdálo jako beznadějný. Když se však dozvěděl o nečekaném návratu Francouzů po střetu s Brity a přesunu britských jednotek pod velením generála Phillipse, aby posílili Arnoldovi muže, rozhodl se vrátit zpátky k hlavní armádě.⁹¹

⁸⁹ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 202. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 103. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 48 / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 286. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 133.

⁹⁰ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 204 / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 105. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 51. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 287. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 134.

⁹¹ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 207. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 106. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of*

Na začátku dubna, kdy se markýz vracel zpátky přes Elkton, ho zastihla špatná zpráva – Vergennes mu sdělil, že se dalších jednotek na pomoc Američanům nedočká a místo 25 milionů livrejí jim francouzská vláda může půjčit pouze 6 milionů. Navzdory původnímu plánu, kdy se měl markýz vrátit zpátky do hlavního tábora, mu bylo nařízeno, aby vyrazil na pomoc generálovi Greenovi, který měl odříznout Cornwallise, než se jeho muži připojí k jednotkám Arnolda. La Fayette s plánem souhlasil, avšak žádal Washingtona o lehkou pěchotu, pokud Washington měl v plánu provést útok na New York. Předtím se však sám musel potýkat se vzpourou několika svých mužů, se kterou se však dokázal vypořádat a sliboval vojákům, že zanedlouho budou moci vyrazit do boje.⁹²

Markýzi se dostalo zpráv, že se situace ve Virginii zhoršuje, proto zanechal vše nepotřebné a vyrazil se svými muži pěšmo a koňmo do Frederigsburgu. Do města dorazil 25. dubna s vysílenými vojáky. La Fayette pak vyrazil do Richmondu s osmi stovkami mužů, kterého docílil 29. dubna 1781. Zde se málem střetl s Phillipsem, ovšem britský generál se místo toho rozhodl pochodovat dál podél řeky James. La Fayette se připojil k Greenově vojsku.

Po získání zásob, setkání s Jeffersonem a naverbování nemnoho nových mužů do kontinentální armády se La Fayette jal sledovat Phillipsovo vojsko. U Petersburgu se dokonce pokusil o střet, dorazil však pozdě, proto se raději stáhl zpátky do města. Generál Phillips nečekaně zemřel 13. května a zanechal

Liberty: A Life of La Fayette. s. 52. / CLARY, David A. *Adopted son.* s. 289. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions.* s. 135. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette.* s. 114.

⁹² BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette.* s. 208. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution.* s. 107. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette.* s. 53. / CLARY, David A. *Adopted son.* s. 290. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions.* s. 137.

Arnolda ve velení. Arnold se pokusil s La Fayetteem vyjednávat o výměně zajatců, La Fayette mu sdělil, že Greene s Cornwallisem musí být přítomni.⁹³

La Fayette se dostal do bezvýsledné situace. Doufal, že ho posílí blízcí se jednotky generála Waynea, nebo ho Washington odvolá zpátky do hlavního tábora. Nebyl si jistý, jaké jsou Washingtonovy další plány, a britské vojsko bylo o šest tisíc mužů v přesile. Nedlouho poté se opět musel vypořádat se vzpourou ve svých řadách, kterou se mu opět podařilo uklidnit. Naneštěstí pro kontinentální armádu 20. května 1781 Cornwallis dorazil k Petersburgu a převzal od Arnolda velení. La Fayette se se svou malou jednotkou stáhl zpátky do Greenova tábora v Richmondu.⁹⁴

La Fayette konečně dostal zprávy od Washingtona, že se generál setkal s Rochambeauem a brzy zaútočí na New York. To však bylo součástí Washingtonova zastíracího plánu, neboť kopii tohoto dopisu nechal padnout do rukou nepřítele. V následujícím dopise své tvrzení vyvrátil s novinami o tom, že Cornwallisovo vojsko bylo na pochodu, avšak ve špatném stavu. Markýz měl být Cornwallisem pronásledován, ale nezapojovat se do přímého střetu, pokud k tomu opravdu nebyly dobré podmínky.⁹⁵

Cornwallisova armáda překročila řeku 26. května směrem k Richmondu. Při evakuaci Richmondu se kontinentální armáda nedopatřením a špatným předáním informací rozdělila. Generál Steuben se svou milicí vyrazil směrem

⁹³ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 210. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 108. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 54. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 291. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 138. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 129.

⁹⁴ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 214. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 110. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 56. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 293. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 140.

⁹⁵ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 216. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 111. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 57. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 295. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 143.

ke zbrojnímu skladu Point of Fork, zatímco La Fayette vyrazil ke Gold Mine Creek společně s devíti stovkami svých mužů a dvěma tisíci mužů milice.⁹⁶

2.7. La Fayetteova malá vítězství (červen – září 1781)

La Fayette byl na pravém boku ohrožován oddělenými britskými silami, zatímco se střetával s Cornwallisovým hlavním vojem v menších potyčkách. Jeho muži se proto stočili do zalesněných kopců a zarostlých cest. Nakonec dokázal jednu z oddělených jednotek úplně setřást a 10. června se konečně spojil se silami generála Wayne u Rappahannocku. Cornwallisova armáda byla po pronásledování značně vyčerpána a rozhodla se vrátit do Richmondu, kam je La Fayette sledoval. 21. června 1781 červenokabátníci opustili město a vydali se na pochod k Williamsburgu. Právem tyto události La Fayette považoval za své vítězství, díky čemuž svou pověstí získal okolo 3 tisíc mužů milice z místních obyvatel. Na konci měsíce se mu dostalo zpráv od Washingtona, že se konečně blíží Rochambeauovo vojsko, proto se měl přemístit k Peekskillu poblíž New Yorku. Tyto zprávy zastihly markýze již na cestě.⁹⁷

Williamsburg byl obsazen Brity 25. června, o dva dny později sem dorazil i La Fayette se svými muži, avšak s blížícím se obdobím léta se musel opět potýkat se ztrátou vojáků, proto zde nedošlo k žádným velkým střetům.

Cornwallis se rozhodl opustit Williamsburg a začal pochodovat směrem Jamestownu. Zvědi přinesli zprávy, že vyslal dva regimenty směrem k New

⁹⁶ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 217. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 112. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 58. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 296. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 144.

⁹⁷ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 220. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 115. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 60. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 301. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 147.

Yorku a zbytek vojska usadil u Portsmouthu. La Fayette se rozhodl zkusit své štěstí a následoval Cornwallise, přičemž vyslal Waynea s pěti stovkami mužů jako předvoj 6. července 1781. La Fayette doufal, že Cornwallise zaskočí uprostřed budování tábora, neboť měl o počtu jeho vojáků mylné informace. Když se však setkal s Waynem, obdržel protichůdné zprávy o pohybu nepřítele. Rozhodl se tedy poslat pro zbytek svých mužů, zatímco čekal na posily, Wayneovi muži se dostali do malého střetu s jednou z hlídek, což bylo součástí pasti, kterou pro markýze a Waynea naplánoval Cornwallis. Když se měl La Fayette společně se svými muži znovu setkat s Waynem, začal předpokládat, že se jedná o past. Proto nařídil Wayneovi, aby se co nejrychleji stáhl. Naneštěstí se mu to však nepodařilo, avšak ani Cornwallis nestačil zahájit přímý útok. Wayne se rozhodl zůstat, ačkoliv si uvědomil svou chybu, vyrazil vpřed ke krátkému útoku proti červenokabátníkům. Nedlouho poté se mu společně s La Fayetteem, který vjel do boje, srovnat linii a stáhnout se zpátky. Cornwallis a jeho hlavní armáda byla totiž pozdržena terénem okolních bažin a náparem obtížného hmyzu, než se stačila dostat na bitevní pole.⁹⁸

Za tuto akci byl La Fayette opět vyzdvihován, neboť navzdory své mladické zbrklosti dokázal ve chvíli obtíží jednat a zachránit situaci. La Fayette poté vyslal Waynea přes řeku, aby Cornwallisovo vojsko sledoval v Portsmouthu a se zbytkem své armády se stáhl do Malvern Hill, kde se svými muži mohl pokrýt většinu cest.⁹⁹

La Fayette dostal dopis od Vergennese, ve kterém mu ministr sliboval půjčku 10 milionu livrejí z Holandska. Král Ludvík měl být ručitelem. Události

⁹⁸ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 221. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 117. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 61. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 303. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 148.

⁹⁹ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 222. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 118. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 63. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 305. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 150.

se měly opět dát do pohybu. Washington s Rochambeauem promýšleli plány a strategie na příští velký útok. La Fayette udržoval s Washingtonem nadále korespondenci, ve které ho generál stručně spravoval o jejich plánování. La Fayette se však chtěl vrátit zpátky k hlavním armádě, neboť se cítil být dlouho odloučen od generála i zbytku kontinentální armády.

La Fayette pak podal zprávy 30. července, že se Cornwallisovo vojsko přesouvá z Portsmouthu, kde bylo na delší dobu usídleno. La Fayette opět vyslal Waynea, aby jejich pohyb sledoval.

Cornwallis nakonec opustil Portsmouth a odplul do zálivu Chesapeake. La Fayette předpokládal, že míří do Baltimoru, avšak 6. srpna 1781 se dozvěděl, že se britská flotila plavila po řece Yorku a přistála v Yorktownu. Generál Clinton rozkázal, aby se Arnold společně se svými muži přemístili do New Yorku, zatímco zbytek britského vojska společně s Cornwallisem setrvá v Yorktownu.¹⁰⁰

Dne 6. srpna La Fayette podal Washingtonovi zprávu, že nevěří, že Cornwallis setrvá v Yorktownu dlouho, přesto se společně se svými muži vypravili blíž k přístavu. Washington mu nařídil, aby zajistil takovou pozici, kde by mohl zabránit ústupu britských sil k Severní Karolíně, neboť Washington formoval plán společně s Rochambeauem za pomoci admirála de Grasse, který se přidal ke kontinentální armádě. Admirál byl, podle Washingtonova dopisu, vyslán s francouzským loďstvem po řece k Chesapeaku. La Fayette proto vydal rozkazy svým mužům, aby zajistil setkání svých vojáků s de Grassem, dal vzkázat Wayneovi o dalších plánech a sám se se zbytkem svých mužů přemístil poblíž Williamsburgu.

¹⁰⁰ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 224. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 120. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 64. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 307. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 152.

Washingtonovo vojsko se konečně dalo do pohyb, zatímco Britové započali fortifikaci nedalekého Gloucesteru, avšak samotný Yorktown nikterak výrazně neopevňovali.¹⁰¹

Francouzská flotila konečně dorazila do Chesapeaku 30. srpna, čítající tři fregaty, které byly pod velením markýze de Saint-Simon. Další lodě, které měly dorazit později pod velením admirála de Grasse, pak měly plout dál k Yorku. Cornwallis se však necítil ohrožen, neboť mu Clinton přislíbil pomoc admirála Gravesese, zatímco La Fayette společně s markýzem de Saint-Simone čekali na generála Washingtona a jeho muže.¹⁰²

Dne 1. září La Fayette podal zprávy o příjezdu de Grasse, kdy musel nedočkavého admirála zastavit od přímého útoku na Yorktown. Washington na to varoval La Fayette, že se blíží Gravesovy lodě, aby byl admirál připraven na možný útok; francouzské a britské lodě se pak střetly 5. září 1781, přičemž Francouzi přinutili Brity k ústupu. Graves se vrátil do New Yorku a admirál de Grasse zpátky do zálivu Chesapeake. La Fayette čekal na Washingtona, zatímco ležel několik dní na lůžku s nemocí.¹⁰³

Spojené armády pochodovali od Williamsburgu 28. září 1781. Na konci září pak dorazili k Yorktownu. Washingtonovy rozkazy byly rozdány, La Fayette měl velet pravé straně amerického křídla spojené armády pod hlavním

¹⁰¹ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 225. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 121. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 65. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 310. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 154.

¹⁰² BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 226 / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 122. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 67. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 311 / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 156.

¹⁰³ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 227. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 123. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 68. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 312. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 158.

velením staršího major generála Benjamina Lincolna, společně se Steubenem na levé straně.¹⁰⁴

2.7.1. bitva u Yorktownu

Plány k obléhání a napadení Yorktownu se daly do pohybu. V následujících dnech byly vykopány zákopy, zatímco pozornost britského vojska byla rozptýlena markýzem de Saint-Simonem, který velel francouzskému levému křídlu. Dne 7. října bylo vykopáno dostatek zákopů společně se čtyřmi baštami, aby se spojenci dokázali dostat blíže k městu. Zákopy byly obsazovány muži se zbraněmi a kanony. Palba byla zahájena z obou stran. Dne 11. října se spojencům podařilo vytvořit paralelní zákop k britské frontě. Spojenci postupně začali obsazovat britské bašty. Washington se rozhodl nasměrovat hlavní útok na Yorktown v noci, kdy se měl celý útok provést co nejtišeji, jak jen to šlo. Vojáci kontinentální armády měli útočit s nenabitými mušketami a napadat Brity svými bajonety. La Fayette se k tomuto útoku přihlásil. Společně s Hamiltonem, který byl svěřen pod jeho velení, s čtyřmi sty muži, ženisty a dělníky, měli napadnout další dvě britské bašty, jedna měla být napadena Američany, druhá Francouzi. Přístup k vyvýšeným baštám byl obtížnější kvůli hlubokým kráterům, které je obklopovaly. Ženisté měli za úkol zahájit útok, aby pak vyčistili cestu pěchotě, která měla napadnout nepřátele plnou silou. Mezi baštami bylo okolo 200 yardů vzdálenosti.¹⁰⁵

¹⁰⁴ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 228. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 124. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 67. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 314. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 158.

¹⁰⁵ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 230. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 125. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 68. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 315. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 160.

Večer 14. října Saint-Simon začal odvádět britskou pozornost, kdy šest z jeho kanonů zasáhli britské jednotky. Na jeho signál se La Fayetteovi muži dali do pohybu, kdy začali překonávat vzdálenost a začali s útokem na další britskou baštu, zatímco dělníci tvořili další zákop. Americký útok byl prudký, krátký a úspěšný, ačkoliv se setkal i se ztrátami. Druhá britská bašta, která měla být získána Francouzi, neměla tak rychlou akci. Poté, co na ně Britové přestali pálit, se dostali do bašty, kde se jim nepřátelé vzdali. Přesto Francouzi ztratili pouhých devět mužů a dvacet pět bylo zraněných, Američané ztratili patnáct mužů a sedmdesát sedm bylo zraněno.¹⁰⁶

Další muži se vrhli k baštám, aby zaplnili otevřená místa v linii proti Britům. Další oddíly prodloužily druhou paralelní linii s řekou, kde obsadily zdejší bašty. Američané nasadili na každém místě po dvou mužích s houfnicemi, kteří zaplnili nepřátelské zákopy.¹⁰⁷

Cornwallis vyslal 350 mužů, kteří vyrazili do druhého paralelního zákopu, zabili několik francouzských vojáků a pokusili se je zatlačit zpátky k baštám. Vévoda de Noailles¹⁰⁸ je společně s dalšími muži zatlačil zpátky k městu. Britská fronta byla roztržena a zabrána spojenci. V noci 16. října se Cornwallis pokusil uprchnout z města do Gloucesteru, neměl však dostatek lodí. Dne 17. října byla zahájena kanonáda na město. Poté se Cornwallis rozhodl se vzdát; vyslal vojáka s bílým šátkem a zprávou o britské kapitulaci. Požadoval dvacet čtyři hodin na sestavení podmínek. Washington mu dal dvě.

¹⁰⁶ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 230. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 125. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 68. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 315. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 160.

¹⁰⁷ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 231. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 127. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 70. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 317. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 161. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 134.

¹⁰⁸ La Fayetteův švagr.

Obě strany se pak setkaly ve čtyři hodiny odpoledne, aby pak následující den vytvořily konečné podmínky kapitulace. Dne 19. října 1781 bylo vše připraveno a podepsáno oběma veliteli. Poslední velká bitva války amerických osad za nezávislost byla dobojována.¹⁰⁹

¹⁰⁹ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 232. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 128. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 71. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 318. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 163. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 137.

3. Velká francouzská revoluce

3.1. Markýz před revolucí: politický vzestup po návratu z Ameriky

Markýzův návrat do Francie je datován ke dni 17. ledna 1782, kdy loď *Alliance* doplula do přístavu Lorient. Za dobu jeho nepřítomnosti se pohled veřejnosti na markýzovu osobu změnil. O dva dny později, kdy celý dvůr oslavoval narození dauphina, La Fayette dorazil do Paříže. Zpráva o jeho návratu se dostala až ke dvoru.¹¹⁰

Král si La Fayette oblíbil a naslouchal mu, dokonce mu udělil titul *maréchal de camp*. La Fayette věděl, že by se měl vrátit ke svému regimentu, avšak daleko více ho nyní lákala představa politického vlivu, proto se rozhodl odstoupit ze své funkce a prodal velení nad královskými dragouny vikomtu de Noailles za 60 tisíc livrů.

La Fayette měl nyní přízeň krále, v čemž spatřil svou příležitost pomoci americkým přátelům. Snažil se u krále získat více lodí a mužů pro Rochambeauovu armádu, a hlavně, více peněz. Zpočátku se zdálo, že se jeho snahy setkají s neúspěchem – válka byla už tak nákladná, přesto se mu podařilo získat půjčku 6 milionů livrů, na kterých se shodla vláda v čele s Vergennesem. Ačkoliv byla Francie americkým spojencům nakloněna, na prvním místě musel zůstat zájem Francie.¹¹¹

¹¹⁰ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 143. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 233. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 130. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 73. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 321. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 167. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 140.

¹¹¹ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 145. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 234. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 131. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 74. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 322. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 168.

Na začátku roku 1782 byla Velká Británie ochotna vyjednávat. La Fayette měl být zvolen francouzským velvyslancem, který ve věci americké nezávislosti měl zastupovat Francii. Vzhledem k markýzově impulzivní povaze a jeho zapálenosti pro americké přátele byl zvolen Rayneval, Vergennesův zástupce, který nakonec odjel do Londýna sjednávat s Británií mír. Vergennes si byl velmi dobře vědom, že ačkoliv byl La Fayette ucházejícím kandidátem, chybělo mu jakékoliv diplomatické vzdělání a zkušenosti.¹¹²

V říjnu 1782 se La Fayette měl vrátit do Ameriky; španělsko-francouzské spojení mělo pomoci kontinentální armádě. Obě flotily se měly spojit v Cadizu, odkud měly plout do Západních Indií a odsud plout přes Jamaiku, odkud měly pak napadnout Charleston a New York. La Fayette se měl stát kormidelním poddůstojníkem a druhým ve velení pod admirálem d'Estaingem, který měl velet spojeným flotilám. Ve svém postavení měl za úkol zajistit potřebné zásoby, od lodních lan po jídlo a oblečení. Markýz doplul do Cadizu 23. prosince, kde začal s přípravami na opatření všeho potřebného. Celé flotila byla připravená odplout na konci ledna 1783. Avšak 5. února loďstvo zastihla zpráva z Paříže o podepsání předběžných mírových dohod. Markýz napsal několik dopisů svým zámořským přátelům včetně Washingtona, ve kterých jim gratuloval.

On sám se odebral zpátky do Paříže v březnu 1783. V květnu téhož roku zakoupil vlastní dům a učinil z něj centrum návštěv Američanů, kteří přicestovali do Paříže. Markýzův roční příjem se vyšplhal na 128 tisíc livrejů,

¹¹² AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 146. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 235. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 132. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 75. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 324. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 170. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 144.

on sám však nikdy neuměl s vlastními financemi zacházet a celý život spoléhal na rady přátel a svých finančních poradců.¹¹³

La Fayette byl odhodlán zvelebovat americkofrancouzské vztahy i nadále. Chtěl pomoci americkému obchodu a zrušit cla v některých francouzských přístavech (Bayonne, Marseille, Dunkirk, Lorient) pro americké lodě. Dále se pokoušel o obchodování s Američany bez zdanění zboží. Jeho snažení bylo nakonec úspěšné; nynější ministr financí Calonne byl nakloněn Spojeným státům a slíbil na začátku roku 1784 čtyři bez celní přístavy pro americké spojence (jediná Marseille si měla zachovat zdanění za tabák). Pro markýze to bylo velké vítězství, za které mu byl Kongres vděčen. Přesto nebyl zcela spokojen; následující měsíce na začátku roku 1874 se pokoušel Calonneho přesvědčit, aby také z Le Havre učinil bezcelní přístav. V tomto případě však byl odmítnut.¹¹⁴

Po konci války zmizelo zbylé převládající napětí mezi La Fayettem a některými americkými vyslanci, kteří ho nyní považovali, pokud ne přímo za přítele, pak za spojence. La Fayette nadále udržoval pravidelnou korespondenci s Georgem Washingtonem, po němž také pojmenoval svého syna. Po rozpuštění kontinentální armády se stal členem Společnosti Cincinnati. Washington ve svých dopisech nejednou zval mladého markýze do jeho sídla v Monmountu. La Fayette nakonec odplul do Ameriky potřetí 28. června 1874.¹¹⁵ Amerických břehů dosáhl 8. srpna a zůstal zde až do 21. prosince, kdy procestoval jedenáct států a obdržel mnoho poct, vyznamenání a obdivu od

¹¹³ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 147. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 236. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 133. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 76. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 326. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 172.

¹¹⁴ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 237. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 134. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 77. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 327 / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 173.

¹¹⁵ CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 153.

zdejších obyvatel. Nějaký čas také strávil ve Washingtonově sídle společně s generálem.

Po návratu do Francie byl markýz nadále hlavním jednatelem ohledně amerických záležitostí, přesto byl zaujat novým cílem ve své politické kariéře – náboženskou tolerancí, kterou viděl zavedenou ve Spojených státech. Začal se zajímat o obchod a vládní finance a svým myšlením byl velice blízký bývalému ministru financí, Jacquesovi Neckerovi. Také nadále posiloval americký obchod. Markýz 29. května 1785 získal privilegium být v králově nejbližším kruhu, který panovníka obklopoval od chvíle, kdy král vstal z lože až do momentu, kdy byl oblečen. V těchto chvílích měli šlechtici možnost mluvit s panovníkem přímo a otevřeně. Markýz si hodlal svou významnou pozici udržet, proto se rozhodl nespěchat s prosazením náboženské tolerance, konkrétně protestantismu. V červnu 1785 cestoval na jih Francie, kde se setkal se dvěma významnými protestantskými knězi, kterým se zavázal slibem, že se pokusí přimluvit u krále ohledně jejich věci. Ve svém snažení nebyl sám, přesto protoleranční skupina, jakkoliv význačného postavení, byla opatrná, neboť nikdo si nebyl jist, jak moc je král otevřený náboženské svobodě.¹¹⁶

Po svém návratu se nadále věnoval rozvoji obchodu mezi Francií a Spojenými státy. Byla zřízena komise sestávající se z dvanácti členů, k nimž patřil sám markýz, Calonne, Castries, Vergennes Dupont de Nemours a další, kteří měli na starost novou obchodní dohodu mezi Francií a Spojenými státy. V této společnosti markýz nabyl vědomostí ohledně trhu a vládních financí. Tato skupina by se dnes dala považovat za levicově orientované intelektuály, kteří nesouhlasili s nespravedlivým udělováním daní. Markýz samotný viděl

¹¹⁶ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 238. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 135. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 78. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 329. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 174 / BLACK, Jeremy. *Evropa osmnáctého století*. Praha: Vyšehrad, 2003. s. 215.

nespravedlnost ve vyplácení penzí už tak majetným zástupcům vyšší třídy. La Fayette se rozhodl jednat na základě svých nových ideálů.¹¹⁷

3.2. Shromáždění notáblů

Francie byla na pokraji bankrotu. V závěru roku 1786 král Ludvík nechal svolat shromáždění notáblů, kde jeho ministr financí Calonne měl najít řešení společně se zástupci všech tří stavů. Poté, co král zahájil shromáždění 22. února 1787, Calonne představil osm nařízení, jejichž samotné čtení trvalo po několik dní, a které měly pomoci finanční situaci celé země. Jeho snahy však přišly vniveč. Calonne se pokoušel uplatnit univerzální zdanění půdy, což by napomohlo finanční situaci státu. Shromáždění bylo rozděleno do sedmi výborů. La Fayette byl přidělen do výboru pod vikomtem d'Artois. Tento výbor měl na starost zprávy o příjmech, feudálních povinnostech rolníků pracovat na výstavbě veřejných silnic a oběhu pšenice a jiných zrn. Jednání samotná dopadala bezvysledně. Samotné výbory se pokoušely přijít s jinými řešeními, zatímco Calonne samotný ignoroval jejich výhrady a nadále se pokoušel prosadit své plány.¹¹⁸

¹¹⁷ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 239. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 137. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 80. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 330. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 175. / BRADBY, E.D. *A History of the French Revolution*. Londýn: Endeavour Ink, 2017. s. 32. / BLACK, Jeremy. *Evropa osmnáctého století*. s. 489. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 174.

¹¹⁸ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 150. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 240. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 138. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 82. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 332. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 176. / SOUBOL, Albert. *Velká francouzská revoluce*. Praha: Nakladatelství politické literatury, 1964. s. 68. / MAUROIS, André. *Dějiny Francie*. Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 1994. s. 242. / BLACK, Jeremy. *Evropa osmnáctého století*. s. 490.

La Fayette se zpočátku zdál jako aristokrat na straně ministra a krále. Ludvík ho stále choval ve své přízni a právě díky ministru byl La Fayette povolán na shromáždění. La Fayette ve svých dopisech Washingtonovi byl nadále přesvědčen, že král i ministr chtějí opravdovou reformu a napomoci hospodářské situaci, přesto si byl dostatečně vědom toho, že změna byla nutností. Při shromážděních se pokoušel prosadit demokratičtější systém, který se podobal tomu americkému. La Fayette měl však kromě snah o zlepšení situace státu na mysli i vlastní zájmy – ve shromáždění notáblů spatřil příležitost, jak zaujmout novou politickou pozici. Rozhodl se oddělit od názorové skupiny, která sympatizovala s Calonnem, četl memorandum o zrušení daně a dokonce se odvážil ke slovnímu útoku na samotné panovníky, kdy jim vyčetl odměňování oblíbenců krále a královny za neexistující služby státu. Všichni si byli dobře vědomi toho, že by za svá prohlášení měl být markýz uvězněn v Bastille. Nestalo se tak díky faktu, že král, nespokojený se stupňujícím se napětím mezi notáblů, se rozhodl Calonneho odvolat a na jeho místo dosadil Loménie de Brienna, arcibiskupa z Toulouse, který byl součástí d'Artoisova výboru a s markýzem udržoval přátelské styky. Avšak ani Brienne nebyl schopen reformy prosadit. Shromáždění bylo nakonec v květnu 1787 po neúspěšných snahách obou stran rozpuštěno. Král společně se svým ministrem si proti sobě poštváli nejen šlechtu, ale i parlament. La Fayetteovi se však před rozpuštěním podařilo schválení věci, která se pak ukázala klíčová – totiž svolání generálních stavů (které bylo naposledy svolané roku 1614).¹¹⁹

Shromáždění notáblů bylo nejen klíčové pro zaznamenání symbolického začátku konce, ale i přímý vzestup markýze jakožto hlasu, který byl slyšen

¹¹⁹ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 153. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 241. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 140. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 84. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 335. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 180. / SOUBOL, Albert. *Velká francouzská revoluce*. s. 69. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 174.

veřejností. Markýz si již dříve zakládal na své veřejné osobě, avšak spíše následoval svou vojenskou kariéru, či se pokoušel pomáhat americkým přátelům. Skrze léta se jeho pohled na politiku Francie měnil, chtěl se stát jedním z hlavních hybatelů událostí. Mohla za to nejen změna v jeho společnosti – mezi jeho nové známé patřili Condorcet, Brissot, Morellet, ale i jeho nově nabyté zkušenosti a vědomosti o řízení konstituční monarchie. Pokoušel se zavést nové liberální hodnoty, obzvláště od chvíle, kdy byl zklamán vládou stejně, jako mnozí další. Jeho jméno bylo oslavováno, nesl titul Hrdiny dvou světů, navíc jeho stálým životním modelem byl George Washington, podle jehož rad se řídil i po skončení americké války za nezávislost. La Fayette se tak stal jednou z klíčových osob začátku Velké francouzské revoluce.¹²⁰

3.3. Provinční shromáždění a La Fayetteova politická aktivita

V létě 1787 se král rozhodl pro provinční shromáždění jakožto možnou náhradu. Nikdo nepočítal s tím, že by jejich představitelé měli být zvoleni; král nominoval prezidenta shromáždění a polovinu zúčastněných, kteří se pak shodli na druhé polovině, která měla zasedat. Přesto toto shromáždění mělo stále omezenou moc. První schůze provinčních shromáždění v Auvergnu trvala pouhý týden, od 14. do 21. srpna, kdy se jmenovali další členové. La Fayette byl přítomen a vyzval shromáždění k vydání protestu ke králi, odvolávající se

¹²⁰ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 154. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 242. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 141. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 85. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 335. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 181. / SOUBOL, Albert. *Velká francouzská revoluce*. s. 70. / BRADBY, E.D. *A History of the French Revolution*. s. 35. / BLACK, Jeremy. *Evropa osmnáctého století*. s. 389.

ke starému zákonu, že tato část země mohla řídit vlastní zdanění a odvádění daní. Tento protest zůstal bez odpovědi.¹²¹

Markýz se sám odcizil panovnickému páru svým chováním na obou shromážděních, byl však nadále v Briennově přízni, proto se prozatím nemusel obávat trestu. Jeho popularita stoupala, byl zván na bankety, hostiny a společenské plesy. Markýz nadále myslel na svou vojenskou kariéru, ta však musela ustoupit do pozadí. Mohl však zaznamenat úspěch, ve kterém měl částečně svou roli – totiž vydání královského ediktu 19. října, který dovoloval protestantismus ve Francii, nikoliv však aktivní sloužení mši. Navzdory protestům parlamentu byl edikt uznán v lednu 1788 jako zákon.¹²²

Pro markýze však můžeme datovat začátek revoluce v Bretagni, kde vlastnil několik velkých území. Vzhledem k historii Bretagne, která se do francouzského područí dostala skrz sňatek, zdejší šlechta se spíše považovala za nezávislé panství, které trpělo jediného panovníka; avšak když Ludvík XVI. rozpustil parlament, zdejší aristokraté se rozhodli vzbouřit. Vzhledem k faktu, že byl La Fayette jeden ze zdejších vlastníků půdy, byl přizván, aby se jejich vzpoury proti králi zúčastnil. La Fayette svolil; v odpovědi na znamení své nelibosti ho král v korespondenci zbavil jeho postu *maréchal de champs*. Pro La Fayette tak skončila jeho vojenská kariéra ve starém režimu. Toto rozhodnutí však na La Fayetteově pozici nic neměnilo. Ludvík konečně vydal prohlášení o svolání generálních stavů na 1. května 1789 za příslibu další půjčky od parlamentu. Ministr Brienne podal demisi 25. srpna 1788, místo něj

¹²¹ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 160. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 243. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 142. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 86. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 337. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 182.

¹²² AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 161. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 245. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 144. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 87. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 338. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 183.

se do úřadu vrátil Jacques Necker. La Fayette se názorově rozešel s Briennem, dne 9. září se rozhodl sjednat schůzi s Neckerem, s nímž hovořil o zavedení generálních stavů. La Fayette společně s ministrem Neckerem patřili do liberální skupiny politiků, zatímco Calonne a Brienne byli podporovateli absolutismu.¹²³

V Auvergne se konalo druhé provinční shromáždění, k němuž se 8. října přidal i La Fayette. Zdejší zasedající si byli vědomi toho, že nejsou schopni zaplatit stanovenou výši daně, kterou jim uložil panovník. Proto se pokoušeli svou daň ustanovit sami, navzdory panovníkovu přání a domáhali se „spravedlnosti panovníka a ochrany zákona“, jako kdyby tyto dvě věci byly odděleny. Výsledkem bylo prohlášení, že s daní nesouhlasili všichni výběřčí. Auvergne dala svou nespokojenost silně najevo. Tento kraj však nebyl jediný, kde se začaly dít zásadní změny.

Po ustanovení hlasování a voleb do generálních stavů 27. prosince byl na čase pro zvolení zástupců. La Fayette mohl být zvolen jak zástupcem pro aristokracii, tak pro třetí stav, on sám se však rozhodl zůstat mezi aristokraty. V březnu byl pak zvolen do druhého stavu jako jeden z předsedajících.¹²⁴

Duben 1789 byl pro La Fayettea velmi aktivním měsícem. Pořádal několik schůzí s liberálními aristokraty, setkával se s lidmi, jako byl Abbé Emmanuel Sieyès, a stal se členem liberální Společnosti třiceti. Nadále udržoval pravidelnou korespondenci s Washingtonem, který byl stále jeho duchovním

¹²³ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 162. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 247. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 146. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 88. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 340. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 184. / SOUBOL, Albert. *Velká francouzská revoluce*. s. 85. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 184.

¹²⁴ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 163. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 247. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 146. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 88. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 340. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 184.

otcem a rádcem, a Thomasem Jeffersonem, se kterým se také pravidelně setkával a skrze společné konverzace se markýzi dostalo dalšího politického vzdělání.¹²⁵

3.4. Deklarace práv člověka a občana

Nebylo žádným tajemstvím, že markýz La Fayette byl obdivovatelem efektivní federální vlády. Již od své, v pořadí třetí, cesty do Ameriky v roce 1784 byl nadchnut myšlenkou pro více liberální vládu, kterou spatřoval ve Spojených státech. Nemalý podíl na tom měl i jeho vzor, George Washington, a o něco později výše zmiňovaný, Thomas Jefferson. Markýz se ve svých dopisech nejednou vyjadřoval o jeho obdivu k vládě Spojených států. Byl si moc dobře vědom faktu, že by se podobný režim nemohl zavést ve staletí staré monarchii, stejně tak si však všiml některých částí ústavy Spojených států a Listin práv, které by mohl využít pro zlepšení situace v monarchii: volby, rozdělení moci a rovnováha mezi sociálními třídami společnosti včetně vlády, která by dokázala do určité míry vetovat panovnicko rozhodnutí a byla by složená z lidem zvolených představitelů. Markýzi bylo jasné, že pro Francii byl nadále nutný monarcha a v té době si ještě nedokázal představit zemi bez panovníka. Jeho představa však byla, aby panovník jako takový měl jasně vytyčené hranice moci. Dále tu byla otázka legislativy a zvolení jednotlivých představitelů do parlamentu, což byla jedna z La Fayetteových hlavních idejí pro konstituční monarchii.¹²⁶

¹²⁵ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 247

¹²⁶ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: La Fayette Rediscovered*. s. 165. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 251. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 150. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 92. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 344. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 187. / BRADBY, E.D. *A History of the French Revolution*. s. 67.

Nejprve však musely být zavedeny dvě nutné změny ve francouzské společnosti, aby se mohl tento plán konstituční monarchie uskutečnit – přednost národa před králem, kterou by odhlasoval lid samotný, a také zavedení podobné listiny, jako byla Listina práv ve Spojených státech.¹²⁷

Toho všeho si byl La Fayette velice dobře vědom. V lednu 1789 napsal první verzi listiny Prohlášení práv člověka a občana, kterou po dokončení odeslal Jeffersonovi. Původní dokument obsahoval devět zákonů, které měly v budoucnu přeměnit absolutistickou monarchii ve svobodný konstituční stát. V jeho původní verzi bylo jasně znát čerpání inspirace z Listiny práv.¹²⁸

3.5. Svolení generálních stavů

Svolání generálních stavů se konečně uskutečnilo 5. května 1789. Ceremonie samotná byla pompézních přehlídkou starého režimu. Konečné svolání generálních stavů však byl začátkem konce. Napětí vzrůstalo mezi králem a třetím stavem.¹²⁹ V jednotlivých klubech a salonech se neshody přiostržovaly a vznikaly násilné střety, kterých se markýz účastnil. Když 25. června se mnoho jeho blízkých liberálních přátel složených ze šlechty a duchovních přidalo k třetímu stavu, on sám se pozdržel. Až 11. července došel k rozhodnutí a nabídl svou Deklaraci práv člověka a občana¹³⁰ Národnímu

¹²⁷ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 166. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 252. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 151. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 94. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 345. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 190. / SOUBOL, Albert. *Velká francouzská revoluce*. s. 128.

¹²⁸ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 167. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 254 / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 152. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 95. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 346. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 191. / TINKOVÁ, Daniela. *Revoluční Francie 1787-1789*. s. 39.

¹²⁹ SOUBOL, Albert. *Velká francouzská revoluce*. s. 92.

¹³⁰ V původním znění *La Déclaration des droits de l'homme et du citoyen*.

shromáždění. Jeho původní verze byla přijata, přepsána a poupravena, přičemž k jeho původní verzi přibýlo ještě několik bodů. Konečný počet čítal sedmáct místo původních devíti bodů Deklarace.¹³¹ Samotná Deklarace byla schválena a přijata 26. srpna 1789 Národním shromážděním.¹³²

Toho dne se v Paříži konalo shromáždění, ve kterém byly pronášeny divoké proslovy. La Fayette byl touto událostí pohoršen; liberálové francouzského dvora byli rozděleni na skupinu obklopující vévodu d'Orléans (podporovatelé monarchie) a skupinu, do níž patřil La Fayette, vikomtem de Noailles a další.

Nečekaným zvratem bylo Ludvíkovo nahrazení ministra Neckera 10. července 1789, kterého nahradil baronem de Breteuil. Toto rozhodnutí opět spojilo liberály francouzského dvora, neboť Neckerovo propuštění znamenalo, že se prosadila vůle Artoise a královny, Shromáždění mělo být propuštěno a reformy anulovány.¹³³

Odpověď byla okamžitá a silnější, než kdokoliv očekával. Dne 11. července shromáždění prohlásilo případný zákaz Národního shromáždění za zradu a 13. července byl La Fayette zvolen jako viceprezident Shromáždění. O den později rozzuřený lid Paříže dobyl Bastilu.¹³⁴

¹³¹ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 170. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 256. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 154. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 97. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 349. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 193.

¹³² SOUBOL, Albert. *Velká francouzská revoluce*. s. 107. / TINKOVÁ, Daniela. *Revoluční Francie 1787-1789*. s. 47. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 187.

¹³³ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 172. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 257. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 155. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 98. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 350. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 195. / SOUBOL, Albert. *Velká francouzská revoluce*. s. 75. / MAUROIS, André. *Dějiny Francie*. s. 245.

¹³⁴ SOUBOL, Albert. *Velká francouzská revoluce*. s. 98. / TINKOVÁ, Daniela. *Revoluční Francie 1787-1789*. s. 43. / MICHELET, Jules. *Francouzská revoluce*. Praha: Odeon, 1989. s. 59. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 192.

Ludvík se rozhodl vrátit Neckera na jeho místo a slíbil lepší vládnutí. Mnoho jeho spojenců včetně Artoise opustilo zemi. La Fayette předsedal Národnímu shromáždění a vedl deputaci ke králi. Dne 15. července král navštívil Shromáždění, kde La Fayette zasedal jako předseda přijímací komise. V pouhých dvou dnech se markýz stal jedním z hlavních vůdců revoluce.¹³⁵

V poledne téhož dne, La Fayette, za doprovodu Jean-Sylvaina Baillyho byl doprovázen k radnici města, kde před davem, který mu provolával slávu, pogrataloval Pařížanům za získání jejich svobody. Dále pak přečetl králův proslov, který učinil Národnímu shromáždění, které se nyní změnilo na Ústavodárné národní shromáždění. Jean-Sylvain Bailly byl pak zvolen starostou Paříže a La Fayette se stal velitelem městské milice. La Fayette pak ve velkém dramatickém gestu přísahal, že bude ochoten za jejich svobodu obětovat svůj život.¹³⁶

Následující den, 16. července, přesvědčil voliče, aby městskou milici přejmenovali na Národní gardu. On sám byl formálně jmenován velícím generálem. Poté dokončil přípravy ke králově návštěvě, která se měla konat následující den. Královská garda věrná panovníkovi měla zůstat mimo město. Ochrana krále měla být svěřena Národní gardě a jejímu nově zvolenému veliteli, generálu La Fayetteovi.¹³⁷

¹³⁵ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 173. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 258. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 156. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 100. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 351. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 196 / SOUBOL, Albert. *Velká francouzská revoluce*. s. 100. / TINKOVÁ, Daniela. *Revoluční Francie 1787-1789*. s. 40.

¹³⁶ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 261. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 157. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 102. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 352. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 197 / MAUROIS, André. *Dějiny Francie*. s. 246. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 196.

¹³⁷ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 262. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 157. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of*

Následující den byl Ludvík XVI. postaven na vůz v prostém obleku a klobouku a vezen skrz Paříž. V čele jeho vozu jel La Fayette na koni jako vítěz nad pokořeným králem. Přesto předchozí tři dny byly pro La Fayette dny neklidu a strachu. Nepředpokládal ani nedoufal v revoluci, která se udála 14. července. Očekával to nejhorší od vzbouřeného davu. Nesouhlasil ani s tím, aby se monarcha nechal vystavit takovému pokoření. Napříč celou revolucí se La Fayette naučil přizpůsobit a předstírat, že souhlasil s událostmi, kterých se dříve obával nebo byl proti nim, neboť nechtěl ztratit svůj vliv a cítil, že to vyžaduje nastalá situace.¹³⁸

Dne 17. července datuje úplný konec starého režimu, kdy pokořený Ludvík XVI. odjížděl zpátky do svého paláce s připíchnutou modrou a červenou kokardou na klobouku a neklidné město a samotná revoluce měla nového vůdce v generálu La Fayetteovi a Ústavodárném shromáždění.¹³⁹

3.6. Velitel Národní gardy

La Fayette (v této době začal psávat své jméno dohromady jako „Lafayette“) společně s ostatními liberály musel veřejně předstírat, že monarcha přijímá veškeré změny, které se v hlavním městě odehrály. Jejich plány byly nastolit konstituční monarchii, proto bylo nutné alespoň předstírat, že král s takovým plánem souhlasil, ačkoliv opak byl pravdou. Liberální straně

Liberty: A Life of La Fayette. s. 103. / CLARY, David A. *Adopted son.* s. 352. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions.* s. 201.

¹³⁸ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered.* s. 174. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette.* s. 263. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution.* s. 158. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette.* s. 106. / CLARY, David A. *Adopted son.* s. 353. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions.* s. 202. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette.* s. 197.

¹³⁹ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered.* s. 180. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette.* s. 266. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution.* s. 160. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette.* s. 107. / CLARY, David A. *Adopted son.* s. 354. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions.* s. 203.

včetně generála bylo jasné, že pro vytvoření nového režimu musí král souhlasit s vytvoření vlády, s kterou však nesouhlasil. Výsledkem byly La Fayetteovy projevy, ve kterých předstíral respekt pro muže, kterým ve skutečnosti začal opovrhovat. Mezitím středovní liberálové, mezi nimiž byl i on sám, nemohli ignorovat narůstající neklid politické levice.¹⁴⁰

Dne 20. července generál učinil prohlášení, že nyní, když Paříž nabyla míru, budou divadla opět otevřena. O dva dny později rozlícený dav měšťanů pověsil dva úředníky, Berthiera de Sauvigny a Josepha Foulona, kteří byli obviněni ze zvyšování ceny obilí.¹⁴¹

Pro La Fayettea toto chování bylo neodpustitelné, zejména proto, že nade vše ctil zákon a nařídil, aby oba muži byli sebráni a odvedeni do vězení pro budoucí vyšetřování. Následující den proto ze své pozice odstoupil s odůvodněním, že lid neuposlechl jeho rady a že v nich ztratil svou důvěru. Tato rezignace vyvolala silný neklid a nedlouho poté byl generál doprošován voliči, aby se vrátil zpátky. La Fayette na to prohlásil, že jeho rozhodnutí je konečné, přesto se zúčastnil setkání, které toho dne bylo svoláno, aby se prodiskutovalo jeho odstoupení. Na naléhání celého Shromáždění se markýz rozhodl svou rezignaci stáhnout a zůstat v pozici generála Národní gardy. Tato událost budovala dobrý veřejný obraz.¹⁴²

¹⁴⁰ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 182. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 267. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 161. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 111. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 356. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 207.

¹⁴¹ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 189. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 265. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 162. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 111. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 357. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 208.

¹⁴² AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 190. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 267. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 163. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 111. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 360. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 210. / TINKOVÁ, Daniela.

Po zbytek července a následujícího měsíce srpna a září roku 1789 La Fayette pomohl zbudovat novou občanskou vládu a zřídit volenou radu obce. Dne 31. července vydal prohlášení o řízení Národní gardy s kokardou ve trikoloře modré, bílé a červené jako emblémem Francie. Dále pak 4. srpna odměnil Francouzskou gardu za zásluhy, které byly neuposlechnutí rozkazů a připojení se k dobytí Bastily. Dne 5. srpna upravil mzdy Národní gardě, 9. srpna na sobě měl poprvé uniformu Národní gardy jakožto její generál. Dne 12. srpna vybral důstojníky, kteří měli být součástí jeho hlavního štábu, druhý den pak jeho volba byla schválena voliči. Koncem měsíce, 25. srpna učinil s Baillym oficiální návštěvu Versailles, kde byl přijat uvězněným králem a královnou se všemi poctami.¹⁴³

Nová vládnoucí instituce musela mít dvojitý účel – v dobách míru působit jako policie, v dobách neklidu mít dostatek vojenské síly, zatímco se Shromáždění pokoušelo sestavit ústavu. Od voličů se předpokládalo sloužit v armádě alespoň jeden týden v roce, kdy měli k dispozici zbraň a uniformu a v době služby dostávali i plat. To zajišťovalo, že lidé – většinou střední sociální třída – sloužila jako policie ve městě a zároveň ochraňovala vlastní majetek a ve chvíli, kdy by se král pokusil získat zpátky svou moc, měli sloužit jako vojenská síla. Za několik týdnů byl tento La Fayetteův systém zaveden i v dalších francouzských městech.¹⁴⁴

Revoluční Francie 1787-1789. s. 55. / BRADBY, E.D. *A History of the French Revolution.* s. 75.

¹⁴³ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered.* s. 200. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette.* s. 270. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution.* s. 167. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette.* s. 114. / CLARY, David A. *Adopted son.* s. 362. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions.* s. 211.

¹⁴⁴ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette.* s. 271. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution.* s. 168. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette.* s. 115. / CLARY, David A. *Adopted son.* s. 363. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions.* s. 212.

Tyto jednotky byly rozděleny do jednotlivých distriktů, přičemž každý z nich měl batalion čítající pět skupin po stech mužích. Službu vykonávala vždy jedna skupina v upřesněný čas. La Fayette se zasloužil o to, aby tyto oddíly měly pořádné uniformy s barvami revoluce.

La Fayette bohužel nevyužil příležitosti, která se mu nabízela – celá Paříž jemu a Baillymu naslouchala, on však nedokázal přesáhnout svůj vliv za její hranice. Navíc se pokusil zavést skrze radu obce něco podobné, jako to viděl v Americe. Jeho vláda se měla podobat Kongresu, avšak Paříž nebyla Filadelfie.¹⁴⁵

La Fayette byl přesvědčen, že je král nutný, proto nijak nehodlal zasahovat oproti panovnickému páru ve Versailles. Za dva měsíce v novém režimu věřil, že je město pevně v jeho rukách, přičemž se nejvíce obával královského veta. Na Shromáždění byla otázka vlády diskutována; pravice chtěla udělit králi absolutní veto, La Fayette však tento návrh zamítl, neboť věřil, že by takové rozhodnutí bylo neefektivní. Absolutní veto by umlčelo názor lidu. Místo toho navrhl, aby sněmovna reprezentantů měla možnost tvořit zákony, které by pak byly poslány do senátu, sestávající ze dvou sněmoven. Senátoři měli být zvoleni na deset let, nebo na doživotí, přičemž by měli odkladné veto. Král by byl schopen pozdržet jeho souhlas pro dvě legislativy, ale kdyby při třetí legislativě sněmovna reprezentantů snažila prosadit zákon znovu s dvěma třetinami většiny a beze změn, král by již nemohl pozdržet svůj souhlas.¹⁴⁶

¹⁴⁵ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 272. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 170. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 117. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 364. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 213. / SOUBOL, Albert. *Velká francouzská revoluce*. s. 110.

¹⁴⁶ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 204. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 273. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 171. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 118. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 364. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 215.

La Fayette se o nezbytnosti druhé komory a pozdržení králova souhlasu pokoušel přesvědčit většinu poslanců Ústavodárného shromáždění. Se svou záležitostí se obrátil na Jeffersona, neboť on a další američtí velvyslanci byli neutrální a věřil, že mu s tímto problémem mohl poradit. Jefferson uspořádal hostinu, na které byl přítomen La Fayette, Dupont, Charles de Maubourg; Antoine Barnave, který patřil k extrémní levici, Alexandre de Lameth, a další. Jejich diskuze trvala několik hodin, načež bylo dohodnuto, že král získá odkladné veto na zákony, které legislativa sestaví z jediného senátu, jenž bude zvolen lidem.¹⁴⁷

La Fayette byl na vrcholu své kariéry. Hodlal se stát francouzským Washingtonem. Jeho hlavní prací však bylo udržovat pořádek v hlavním městě, avšak 5. října se znovu vzbouřil dav v ulicích, kdy byla hlavní radnice města napadena a obsazena rozlíceným davem, který se pak rozhodl táhnout na Versailles. Lid byl rozlícen nad cenami chleba, a tak začal takzvaný ženský pochod na Versailles. La Fayette se pokoušel dav utiřit, nikdo ho však neuposlechl. Aby nebyla pošpiněna jeho pověst národního hrdiny, rozhodl se k nim přidat; po cestě k sobě povolal několik regimentů Národní gardy a společně s davem se vypravil do Versailles.¹⁴⁸

Odpoledne dav dorazil k branám Versailles. La Fayette vešel do paláce, kde ujistil oba monarchy, že je ochrání. Rozmístil několik mužů na strategická místa a sám odjel do Hôtel de Noailles. Brány Versailles zůstaly zamknuty. V brzkých ranních hodinách se dav dostal za bránu. Královská rodina byla probuzena a seskupena v králově ložnici. La Fayette byl probuzen a dorazil do

¹⁴⁷ SOUBOL, Albert. *Velká francouzská revoluce*. s. 115.

¹⁴⁸ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 205. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 273. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 171. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 120. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 365. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 215. / TINKOVÁ, Daniela. *Revoluční Francie 1787-1789*. s. 48. / TINKOVÁ, Daniela. *Revoluční Francie 1787-1789*. s. 57. / BRADBY, E.D. *A History of the French Revolution*. s. 77.

Versailles právě včas, aby zabránil masakru Královské gardy. Jeho vlastní muži opustili své pozice a nebyli k nalezení.¹⁴⁹

La Fayette se setkal s králem v jeho přijímacím saloně, zatímco dav venku začal být hlasitější a rozčilenější. Královský pár poté vyšel na balkon, kde se král pokoušel lid uklidnit. Marně. Po jeho boku stanula Marie Antoinette a jejich potomci. Dav častoval královský pár ostrými výkřiky. Královna se mu tiše uklonila. Po tomto gestu vyšel na balkon i samotný generál a po úkloně demonstrativně políbil královně ruku. Rozhostilo se ticho, po kterém dav začal provolávat královo a generálovo jméno, někteří dokonce provolávali slávu i královně. Poté se dav rozhodl vrátit zpátky do Paříže s příslibem, že s nimi odjede i král. Královská rodina byla za dvě hodiny co nejrychleji sbalena a naložena do kočáru, který obklopoval hlasitý dav.¹⁵⁰

La Fayette jel po jeho straně, připraven královský pár a jejich děti ochránit. Po šesti hodinách cesty dav i s oběma monarchy dorazil zpátky do Paříže k Tuilerijskému paláci. Navzdory místu se královská rodina stala víceméně oficiálními vězni revoluce.¹⁵¹

La Fayette učinil to, co v tu chvíli mohl – pokusil se dané situaci nejlépe přizpůsobit. Prohlašoval, že zachránil krále s královnou a zároveň přivedl krále blíže jeho lidem tím, že jej přemístil do Paříže, což sám prohlásil na

¹⁴⁹ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 274. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 173. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 121. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 368. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 216. / MICHELET, Jules. *Francouzská revoluce*. s. 78. / BRADBY, E.D. *A History of the French Revolution*. s. 78. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 216.

¹⁵⁰ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 206. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 276. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 175. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 122. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 371. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 221. / TINKOVÁ, Daniela. *Revoluční Francie 1787-1789*. s. 49. / MICHELET, Jules. *Francouzská revoluce*. s. 79. / BRADBY, E.D. *A History of the French Revolution*. s. 79. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 217.

¹⁵¹ / MICHELET, Jules. *Francouzská revoluce*. s. 82.

Ústavodárném shromáždění 9. října 1789. Shromáždění se pokoušelo vytvořit vládu, jak nejrychleji to šlo, což Ludvík podporoval, neboť věřil v jejich neschopnost a doufal, že pokud se situace zhorší, pak lid bude chtít návrat starého režimu.¹⁵²

V polovině října bylo jasné, že pouze dva muži byli dostatečně populární natolik, aby efektivně sestavili vládu: Mirabeau, který vynikal svou výřečností, a La Fayette, díky své popularitě. Jeden však nemohl vytvořit parlament bez druhého. La Fayette svým protivníkem opovrhoval a nesnášel jej, Mirabeau o generálovi také neměl vysoká mínění, avšak dokázal se přes vzájemné antipatie přenést. Věděl, že pokud by se byli schopni spojit, byl by silnějším hlasem v jejich koalici. Proto se pokusil tajně s generálem spojit, La Fayette však byl nejistý. Vyjednávání pokračovalo přes celý říjen, ačkoliv už nebylo tajemstvím. Mirabeau vytvořil seznam nové vlády, kdy by vyměnil Neckera, La Fayette by se stal ministrem války a maršálem Francie, Montmorin by zůstal ministrem zahraničí. Mirabeau a La Fayette se následně shodli, že by měli Neckera ve funkci ponechat. Společně také vytvořili Společnost 1789, což byl politický spolek, jeden z mnoha, které v té době vznikaly stejně rychle, jako pak zanikaly.¹⁵³ La Fayette také patřil ke skupině „(...) *Konstituční monarchisté tvořili většinu staré vlastenecké strany. Věrní zásadám*

¹⁵² AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 206. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 275. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 176. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 122. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 371 / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 220. / MICHELET, Jules. *Francouzská revoluce*. s. 80. / CUTTER, William. *The Life of General Lafayette*. s. 220.

¹⁵³ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 277. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 176. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 123. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 372. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 221. / SOUBOL, Albert. *Velká francouzská revoluce*. s. 117. / TINKOVÁ, Daniela. *Revoluční Francie 1787-1789*. s. 52. / BRADBY, E.D. *A History of the French Revolution*. s. 104. / MAUROIS, André. *Dějiny Francie*. s. 256.

*proklamovaných v roce 1789, zastupovali zájmy buržoazie a chtěli pod záštitou umírněné monarchie nastolit svou moc.*¹⁵⁴

La Fayette nikdy nedokázal pracovat s plnou mocí. Vždycky se řídil vlastními ambicemi a spíše ustupoval do pozadí silnějším a schopnějším mužům, kteří věděli, jak s ním naložit, v případě Mirabeaua to bylo zrovna tak. Dne 29. října učinil La Fayette konečné rozhodnutí. Poté, co od Shromáždění získal medaili, napsal Mirabeauovi souhlasný dopis. Krátce na to se však zdálo, že se rozhodl své rozhodnutí zvrátit. Tím veškeré jejich možné svazky byly odsouzeny k zániku.¹⁵⁵

Na začátku roku 1790 se La Fayetteova iluze moci začala tříštit. Stále by oslavován, přesto byl ve svém postavení nadále nejistý. Dne 12. ledna 243 mužů Národní gardy vyvolalo vzpuru na Elysejských polích. Ta byla potlačena, muži odzbrojeni a uvězněni. O deset dní později generál odmítl velet celé Národní gardě v zemi, neboť prohlásil, že je to příliš na jediného muže.¹⁵⁶

Neklid země se začal stupňovat. La Fayette se proto rozhodl změnit svůj přístup a pokoušel se prosazovat zákon a pořádek místo revoluce. Prohlašoval, že revoluce již skončila. K narůstajícímu neklidu přispěl i fakt, že vláda nadále nebyla schopná sestavit ústavu. Veškerá autorita pomalu mizela, ačkoliv se jí generál pokoušel zachovat. Proto tajně psal rady v dopisech samotnému králi,

¹⁵⁴ SOUBOL, Albert. *Velká francouzská revoluce*. s. 118.

¹⁵⁵ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 278. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 179. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 125. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 374. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 222.

¹⁵⁶ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 280. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 180. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 125. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 376. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 224.

nadále rozdělen mezi jeho snahu navrátit královskou moc a zároveň zůstat na jedné straně s revolucionáři.¹⁵⁷

La Fayette viděl naději v návratu krále, avšak za určitých podmínek. Na konci května se pokusil Ludvíkovi vysvětlit jeho vlastní reformy v dalším dopise. Jeho snahy však byly marné, neboť král dal pouze na názor královny a Marie Antoinette markýze považovala za zrádce.

Mezitím se revolucionáři začali obracet proti generálovi. V jednom z krátkých pamfletů Jean-Paul Marat napadal markýze, že chce z krále udělat absolutistického diktátora a skrz jeho činy se Francie vrátí k despotismu.

Síla La Fayetteových projevů na veřejnosti začala slábnout. Často se ve svých slovech opakoval, jako kdyby věřil, že pokud některé věci bude dostatečně opakovat, pak se stanou pravdivými.¹⁵⁸

Mirabeau se přes veškeré antipatie rozhodl znovu jednat. Poslal generálovi 28. dubna dopis, že vláda je neschopná a revoluce je na postupu, je tedy na čase, aby se konečně spojili a pomohli zabránit chaosu. Problémem bylo, že nyní byl Mirabeau podplacen králem a chtěl být jeho jediným rádcem, zatímco La Fayette mu nehodlal zanechat přístup ke králi (ačkoliv ve skutečnosti žádný skutečný přístup ke králi neměl). Markýz se i tak pokusil Mirabeauovi pomoci, neboť si byl moc dobře vědom závažnosti celé situace, přestože viděl svého protivníka jako podřadného. Dne 22. května La Fayette podpořil Mirabeauův návrh k udělení králi a Shromáždění plnou vládní moc, avšak Shromáždění v té době již dávno zastupovalo všechny tři mocenské kategorie, tedy legislativní, výkonnou a soudní – proto král pozbyl jakékoliv

¹⁵⁷ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 282. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 181. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 126. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 377. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 225.

¹⁵⁸ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 283 / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 182. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 127. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 380. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 227.

autority. Mirabeau i La Fayette se pokusili být praktičtí, ovšem jejich návrh byl odmítnut extrémní levicovou opozicí. Marat při této schůzi poznamenal, že i La Fayette by měl být součástí Ústavodárného shromáždění, neboť velel nad veškerou vojenskou silou, díky čemuž disponoval už tak značnou částí moci. V odpověď La Fayette přísahal, že bude sloužit své zemi, ať už ho to učiní jakkoliv neoblíbeným.¹⁵⁹

Mirabeau, nyní přesvědčený monarchista, se nadále pokoušel navázat s La Fayettem spojenectví se souhlasem dvora, v jednom z jeho posledních pokusů dokonce nabídl post premiéra, zatímco on sám by zůstal pouze jako soukromý rádce. La Fayette tuto nabídku odmítl. Opět se ukázalo, že La Fayette nebyl schopen uchopit vládní moc, nemluvě o jeho nedůvěře v Mirabeaua.

Dne 14. července 1790 byla uspořádána velkolepá oslava svátku Federace na Martově poli, kdy Francie slavila pád Bastily. La Fayette na tuto událost vzpomíná jako na jednu z největších událostí revoluce. Na vyvýšeném místě byli usazeni všichni ministři společně s královskou rodinou. Po přednesu biskupa z Autunu, Talleyranda, vystoupil La Fayette a pronesl přísahu, že bude věrný národu, zákonu a králi, že bude ochraňovat podle zákona bezpečnost lidu a jeho majetku. Poté se celé Shromáždění postavilo a složilo stejný slib. Pak jej složil i samotný panovník. La Fayette se toho dne těšil velké slávy, byl obletován a provoláván a líbán davem.¹⁶⁰

Navzdory velkým oslavám měla Francie do konstituční monarchie daleko. V srpnu se veřejnost začala naklánět více k názorům Marata, Brissota,

¹⁵⁹ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 229. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 285. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 183. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 130. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 382. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 229. / TINKOVÁ, Daniela. *Revoluční Francie 1787-1789*. s. 54.

¹⁶⁰ MICHELET, Jules. *Francouzská revoluce*. s. 93. / BRADBY, E.D. *A History of the French Revolution*. s. 115.

Dantona a dalším zástupcům extremistické levicové strany, kteří chtěli eliminovat krále i La Fayettea.

Po nečekané vzbouření milice v Nancy a jejího potlačení se zvedla další vlna nepokojů, kdy se poblíž Tuilleries strhla pouliční bouře, složená z mužů nižší třídy, kteří chtěli konec sociálním nerovnostem. Dav se rozhodl táhnout na Shromáždění a palác. La Fayette byl schopen tento dav rozpustit, přesto v očích veřejnosti značně poklesl. Dne 13. září pak byl zveřejněn Maratův příspěvek s názvem „Přítel lidu“, ve kterém markýze ostře napadal za způsobení masakru patriotů v Nancy.¹⁶¹ „(...) „*Je možno pochybovat ješřtě o tom,*“ psal Marat v *L'Ami du Peuple* 12. října 1790, „*že velký generál, hrdina dvou světů, nesmrtelný obdivovatel svobody, je vůdcem kontrarevolucionářů, duší všech spiknutí proti vlasti?*“¹⁶²

Veřejné napadání generála od levicové strany pokračovalo, z nichž nejhlasilitějším z hlasů byl právě Maratův. Po slovním napadání, ve kterém byla hodnocena generálova vojenská neschopnost a marná snaha rovnat se Washingtonovi, se na veřejnosti začaly objevovat nové pamflety, které skrze karikatury osočovaly La Fayettea z milostných pletek s Marií Antoinettou.¹⁶³

Přes veškeré anti kampaně byl La Fayette stále oslavován. V říjnu se názorově nadobro rozešel s Mirabeauem, který ho nyní považoval za svého nepřítele.

¹⁶¹ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 226. / AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 229. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 286. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 185. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 132. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 384. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 230. / SOUBOL, Albert. *Velká francouzská revoluce*. s. 124.

¹⁶² SOUBOL, Albert. *Velká francouzská revoluce*. s. 125.

¹⁶³ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 229. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 286. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 185 / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 132. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 384. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 230.

Generál se nadále pokoušel najít řešení pro jeho vizi konstituční monarchie. Byl však stále odmítán; královna ho nesnášela a vinila ho za celou revoluci, Mirabeau ho navždy odvrhl společně se zbytkem monarchistů a extrémní levice o něm začala šířit lži a pomluvy skrze pamflety, zatímco Shromáždění nemělo dostatek moci, aby situaci zmírnilo. Nemluvě o zjištění, že veškeré liberální snahy o domluvu mezi králem a Shromážděním, byly marné.¹⁶⁴

Vzhledem k tomu, že nepokoje se objevovaly po celé Paříži, byl generál plně zaměstnán. Avšak věrnost Národní gardy začínala slábnout. Shromáždění se začalo uchýlovat k radikálnějším opatřením, které mnohokrát rozlítilo davy Pařížanů. Napětí v zemi se stupňovalo, kdy Shromáždění ustanovilo zákon, který odděloval francouzskou církev od zbytku římskokatolické komuny, vyžadující poslušnost všech duchovních. Papež tento zákon označil jako schismatický a zakázal všem duchovním, aby ho uposlechly. Král, který byl zapřisáhlý katolík, toto nařízení také odmítnul.¹⁶⁵

V lednu 1791 se strhla pouliční bouře v předměstí la Chapelle, kterou La Fayette musel uklidnit. Mezitím Shromáždění zdvojnásobilo clo na americký velrybí olej. Markýzův vliv slábnul a jeho původní snahy o pomoci americkému obchodu začínaly přicházet vniveč. Neklid se stupňoval, pouličních bouří a veřejných nepokojů bylo čím dál víc.¹⁶⁶

¹⁶⁴ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 297. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 189. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 134. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 388. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 234. / BRADBÝ, E.D. *A History of the French Revolution*. s. 121.

¹⁶⁵ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 298 / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 190. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 135. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 390. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 236. / TINKOVÁ, Daniela. *Revoluční Francie 1787-1789*. s. 63.

¹⁶⁶ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 300. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 193. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of*

3.7. Den dýk 28. února 1781

Po hromadné emigraci mnohých šlechticů se začalo Paříží proslýchat, že i samotný král hodlá utéct ze země. Navzdory tomu, že se starosta Bailly pokoušel neklidné Pařížany uklidnit, začaly vznikat teorie, že z Tuilerijského paláce existují tajné chodby do zámku Vincennes, odkud by panovník mohl uniknout ze země. Tyto povídačky nabyly takové velikosti, že se 28. února 1791 vytvořil dav lidu z předměstí, který se vyzbrojil ke zničení vězení ve Vincennes, nazývaní tzv. *rytíři dýky*¹⁶⁷. La Fayette společně s Národní gardou se vypravil tento dav zastavit. Bohužel, tato událost vyvolala obavy v řadě monarchistů, kteří se báli o královo bezpečí, proto se rozhodli vyrazit k Tuilerijskému paláci, aby panovníka ochránili. Zdejší stráže si však počínání těchto šlechticů vyložili jako snahu o napadení a odvedení krále. Došlo ke krvavé potyčce. La Fayette se o tomto incidentu dozvěděl a okamžitě se vydal k paláci, kde se pokoušel konflikt uklidnit. Teprve až po zásahu samotného krále obě strany přestali bojovat. Šlechtici se vzdali, jejich zbraně byly zabaveny a poté, co opustili palác, byli zesměšněni Národní gardou.¹⁶⁸

3.8. Konečné následky

V květnu 1791 Shromáždění vytvořilo soud pro zločiny proti státu, v červnu pak byl do jeho čela jmenován Robespierre. La Fayette začínal cítit tlak veřejnosti a odmítání i od Národní gardy, které nadále velel. Chtěl se co

Liberty: A Life of La Fayette. s. 141. / CLARY, David A. *Adopted son.* s. 393. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions.* s. 237.

¹⁶⁷ SOUBOL, Albert. *Velká francouzská revoluce.* s. 151.

¹⁶⁸ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette.* s. 302. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution.* s. 196. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette.* s. 142. / CLARY, David A. *Adopted son.* s. 394. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions.* s. 239. / TINKOVÁ, Daniela. *Revoluční Francie 1787-1789.* s. 66. / BRADBY, E.D. *A History of the French Revolution.* s. 125.

nejrychleji distancovat od veřejného života, který se mu doslova bortil pod rukama. A zdánlivě nevinná potyčka Dne dýk, která byla vyvolána pouhou fámou, se později ukázala jako ne zcela irelevantní.¹⁶⁹

Po uskutečněném útěku krále se Ústavodárné shromáždění pokusilo tuto zprávu zaobalit do vyfabulované historky o únoscích, s kterou přišel a veřejně pronesl sám La Fayette. Ačkoliv se krále později podařilo zadržet a bylo konečně rozhodnuto, že král bude součástí vlády, pokud bude souhlasit s konstituční monarchií. Po dopadení královské rodiny vydal císař Josef prohlášení proti revoluční Francii, kterého využil Roberspierre k uchopení větší moci. Shromáždění pak vyslalo okolo sta tisíc dobrovolníků k bránění hranic s Rakouskem.¹⁷⁰

Tyto události vyústily 17. července 1791 v masakr na Martově poli, kdy pařížští republikáni se rozhodli rozhodnutí Ústavodárného shromáždění odmítnout a dožadovali se odstranění krále skrze petici. Na Martově poli se shromáždilo kolem 50 tisíc lidí, aby tuto petici podepsali. Dav byl krátce rozehnán La Fayettem a Národní gardou, později se však vrátil, a to ještě ve větším počtu. Poté, co se generál, tentokrát neúspěšně, pokusil dav rozehnat, odpovědí bylo házení kamenů na Národní gardu. Po několika varovných výstřelech, které však neměli žádný efekt, La Fayette rozkázal k palbě do davu. Přesný počet mrtvých a raněných masakru není znám, odhady však činí okolo třinácti až padesáti padlých se stovkami zraněných.¹⁷¹

¹⁶⁹ BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 304 / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 194. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 140. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 395 / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 240. / BRADBÝ, E.D. *A History of the French Revolution*. s. 140. / BLACK, Jeremy. *Evropa osmnáctého století*. s. 497.

¹⁷⁰ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 242. / TINKOVÁ, Daniela. *Revoluční Francie 1787-1789*. s. 69. / MAUROIS, André. *Dějiny Francie*. s. 256. / BRADBÝ, E.D. *A History of the French Revolution*. s. 141.

¹⁷¹ AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 247. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 304. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 197. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of*

Tento střet byl pro La Fayetteovu pověst zákázonosný. Lidé ho už nevzývali a nepodporovali, nyní byl pro něj krvelačný generál, který vydal rozkaz k palbě. Revoluce se otočila proti revoluci samotné.

Generál 8. října rezignoval ve svém postavení, na nějakou dobu odcestoval do rodného Auvergne, a později se vrátil do Paříže a byl opět ve středu politického dění, nikdy však znovu svého dřívějšího vlivu nezískal.¹⁷²

La Fayette. s. 144. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 398. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 244. / SOUBOL, Albert. *Velká francouzská revoluce*. s. 81. / SOUBOL, Albert. *Velká francouzská revoluce*. s. 160. / TINKOVÁ, Daniela. *Revoluční Francie 1787-1789*. s. 71. / BRADBY, E.D. *A History of the French Revolution*. s. 148. / BLACK, Jeremy. *Evropa osmnáctého století*. s. 497.

¹⁷² AURICCHIO, Laura. *The Marquis: Lafayette Reconsidered*. s. 249. / BOIS, Jean-Pierre. *La Fayette*. s. 305. / BRIS, Gonzague Saint. *Lafayette: Hero of the American Revolution*. s. 198. / FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. *The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette*. s. 145. / CLARY, David A. *Adopted son*. s. 398. / GAINES, James R. *For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions*. s. 245. / TINKOVÁ, Daniela. *Revoluční Francie 1787-1789*. s. 72. / BRADBY, E.D. *A History of the French Revolution*. s. 168.

Závěr

Tato bakalářská práce měla za cíl vytvořit obraz markýze La Fayettea za pomoci dostupných literárních pramenů a přiblížit tak nejen jeho politickovojevnskou kariéru za Velké francouzské revoluce, ale i jeho účast v americké válce za nezávislost. A přestože se tato bakalářská práce pokusila popsat ty nejdůležitější informace stručně, výstižně a pochopitelně, La Fayetteův celý život by měl daleko větší rozsah než tato práce. Vývoj mladičského aristokrata, který se nadchnul pro ideály svobody a toužil po vojenské slávě natolik, že se rozhodl odplout proti vůli vlastního krále a pomoci americkým povstalcům bylo více než pozoruhodné sledovat.

Ačkoliv se autoři La Fayetteových biografí v mnohém rozcházel, zejména v důležitosti jednotlivých událostí v La Fayetteově životě, opravdu velkou váhu přisuzovali La Fayetteově vztahu s Georgem Washingtonem, kdy se La Fayette vzhledl v americkém generálovi a považoval ho za náhradního otce. Washington měl přeci jen podíl na tom, že se La Fayette prvotně stal Hrdinou dvou světů, a ačkoliv štěstěna La Fayettea doprovázela i po návratu domů z Ameriky, je znát, že mimo Washingtonův přímý vliv nebyl později schopen jednat a unést tíhu moci, kterou mu přinesla Velká francouzská revoluce. Přese všechny jeho schopnosti mu vždy chyběly vysoké politické ambice. La Fayette se až příliš vzhlížel ve snaze vytvořit skvělý veřejný obraz, kdy chtěl opravdu dostát svého jména Hrdiny dvou světů a ve své ješitnosti se těšil velké slávě, kdy jen mohl, zatímco vše ostatní šlo stranou, včetně jakýkoliv snah se svou mocí zacházet. Přesto La Fayetteovi nelze upřít jeho zásluhy jak na americké, tak na francouzské půdě a nadšení pro liberální společnost, či snahy o zavedení konstituční monarchie ve starém režimu. Navzdory tomu, že se nikdy nedostal na úplný vrchol a nepřekonal větší

osobnosti své současnosti, jako například výše zmíněného George Washingtona, nelze mu upřít jistou úlohu katalyzátoru, který dokázal uvést události do pohybu.

Ačkoliv jeho osobu česká odborná literatura zmiňuje, je zajímavé, jak málo informací, nebo spíše žádné o něm podává. Většina publikací La Fayettea popisují jako aristokrata, který se vrátil jako mnozí další vítězně z americké války za nezávislost. Některé zdroje ho i označují jeho přezdívkou Hrdina dvou světů, aniž by alespoň krátce osvětlily, jak se markýz k takovému titulu dostal. Je také zajímavé pozorovat na francouzské La Fayetteově biografii od Gonzaque Saint Brise a Jean-Pierra Boise, kde Jean-Pierre Bois věnuje pouze okrajovou pozornost markýzově působení na americké půdě, zatímco Gonzaque Saint Bris věnuje těmto poměrně značnou část své knihy. Zajímavé je také porovnání s americkými biografiemi, které nejenže se věnují americké válce, ale také dopodrobna líčí markýzovy osudy ve Velké francouzské revoluci, na rozdíl od například výše zmíněného Jean-Pierra Boise. Při studiu literatury, že někteří autoři přikládají větší důraz osobnostem okolo markýzova života, zatímco jiné je úplně promíjí a věnují jim jen krátkou zmínku. La Fayetteovy vlastní memoáry jsou zajímavým zdrojem informací, které spíše než události vykreslují markýzovu osobnost.

Ačkoliv se bakalářská práce k těmto událostem již nedostane, je nasnadě zmínit, že La Fayette byl později za svého života zadržen a vězněn Habsburky v Olomouci nedlouho poté, co se vzdal své pozice velitele Národní gardy. Právě proto je poněkud s podivem, že se o jeho osobě v českojazyčných pramenech kromě zmínek v publikacích při počátcích revoluce více nedočteme.

Ačkoliv je La Fayette důležitou historickou osobností zejména v Americe a Francii, je jednou z osobností, která právě díky svému přesahu za evropský kontinent by měla být více zmiňována i v souvislosti obou revolucí. Skrze La

Fayettovu osobu a účast by se dalo velice zajímavě sledovat paralely mezi americkou válkou za nezávislost a Velkou francouzskou revolucí.

Stejně tak je La Fayette zajímavým příkladem rozporuplného člověka, který ač ze staré aristokratické rodiny tíhnul k revolučním myšlenkám, přesto byl nadále nakloněn konstituční monarchii, což nakonec předznamenalo jeho politický pád.

Seznam literatury

Memoáry

LA FAYETTE, Marie Joseph P. Y. R. Gilbert du Motier. Memoirs, Correspondence and Manuscripts of General La Fayette. Leipzig: Forgotten Books, 2012.

Biografie

AURICCHIO, Laura. The Marquis: La Fayette Rediscovered. New York: Penguin House:Vintage Books, 2014.

BERNIER, Olivier. La Fayette: Hero of Two Worlds. New York: E. P. Dutton Inc., 1983.

BOIS, Jean-Pierre. La Fayette. Paříž: Perrin, 2015.

BRIS, Gonzague Saint. Lafayette: Hero of the American Revolution. New York: Pegasus Books, 2011.

CUTTER, William. The Life of General Lafayette. New York: H.W. Derby, 1856.

FUYE, Maurice de la / BABEAU, Emile. The Apostle of Liberty: A Life of La Fayette. New York: Thomas Yoseloff Inc., 1956.

Monografie

BLACK, Jeremy. Evropa osmnáctého století. Praha: Vyšehrad, 2003.

BRADBY, E.D. A History of the French Revolution. Londýn: Endeavour Ink, 2017.

CLARY, David A. Adopted son: Washington, Lafayette and the Friendship That Saved the Revolution. New York: Bantam Book, 2007.

GAINES, James R. For Liberty and Glory: Washington, La Fayette, and Their Revolutions. New York: W.W. Norton and Company, 2008.

HEIDEKING, Jürgen / MAUCH, Christof. Dějiny USA. Praha: Grada 2012.

CHADWICK, Bruce. The First American Army. Illinois: Sourcebooks, Inc., 2007.

KRAMER, Lloyd. Lafayette in Two Worlds: Public cultures and personal identities in an Age of Revolutions. Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 1996.

MICHELET, Jules. Francouzská revoluce. Praha: Odeon, 1989.

MAUROIS, André. Dějiny Francie. Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 1994.

NEUMANN, Stanislav Kostka. Francouzská revoluce. Praha: Československý spisovatel, 1955.

SOUBOL, Albert. Velká francouzská revoluce. Praha: Nakladatelství politické literatury, 1964.

TINDALL, George Brown / SHI, David E. Dějiny Spojených států amerických. Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 2000.

TINKOVÁ, Daniela. Revoluční Francie 1787-1789. Praha: Triton, 2008.